

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 koron.
 Egy hónap ..... 2 koron.
VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 28 koron.
 Egy hónap ..... 2 k. 40 l.
HIRDETÉSEK:
 6-hatodik pont sor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 16 fillér.
 Nyitási sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és csanádi egyetem
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 201.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, november 24.

Mal számunk főbb közleményei:

- Vezérolk: Jön a háború.
- Tiszta bort...
- A háború réme.
- A felsőbb leányiskola elhelyezése.
- Nagy Sándor dr. a politikai helyzetről.
- Új városatyák.
- A kerülfel tatárjárás.
- Kihágási eljárás Onou Miklós dr. ellen.
- A kivándorlási jutalék.
- Korszakos társalmány.
- A hibás jegyzőkönyv következményei.
- A német oszár intervjuja.
- Vasuti szerencsétlenség a fővárosban.
- A sürgősségi indítvány.
- Téma: A katasztrófa. Írta: Lengyel Géza.

Jön a háború.

Arad, november 23.

C'est la guerre: ez a háború. Mi, az utolsó három-négy évtized neveltjei, a békén elpuhultak, csak képzeltük, hogy mi ez. A mukdeni csatater izgató leírásából, amelyeket Luigi Barzini telegrafált haza, már többet sejtettünk a vérontásról, a tigrisekké fanatizált katonákról, az ezerszám végzett emberölésekről. Az öregjeink meséltek: ki negyvenkilencről, ki Königréről, ki pedig Maglájáról. Hanem az ő emlékezetükben is szétmosódott a szomoruja, és csak a szép, a kalándos, a merész maradt meg belőle. Verescsagin festéke, Tolsztoj regénye a háború borzalmairól, a nélkülözések, a szenvedések, az utálatosságok tengeréből merített élénk néhány kanalat. Hanem azért nem tudtuk, hogy mit tesz az: háború.

Most azonban kezdjük tudni. Mert, hogy háború lesz, az szinte bizonyossággal fenyeget. Csak azt nem tudni: kánya módra lecsapó bandák guerilla-harca lesz-e, vagy pedig zárt sorokban és szervezett rajokban fognak egymás ellen lövöldözni az osztrák-magyar és a szerb-montenegrói seregek. Puskaforog fogyni, embervér hullani; tömegével, aprónként, az a két-séges csupán.

De a háborút nemcsak azok érzik, akik a puskaforog ellődözik és a vévérüket pocskolják. Erzik és érezni fogják azok is, akiket a hadiparancs, a mozgósítási rendelet nem szólít a dob mellé, hanem otthon maradnak és a hétköznapi mesterségüket folytatják. Mert — írja Zola Emil a szedámi ütközet rajzánál, a háborúnak fenséges részletében: — a földet föl kell szántani, be kell vetni, ha háború is van.

A hadiállapot legelsőben a vasuti kocsikra tette a kezét. A kereskedő, a szállító, az iparos nem kap vagonokat, mert a hadügyminiszter rendeletéből azok nagyrészt a küszöbön álló csapatzállításokra tartják készen. Alig kerültünk ki nagy kinnal-bajjal a vagonhiányból, most újra elveszik a forgalom, a gazdasági élet leg-szükségesebb eszközeit a háború céljaira. Az a kár, amelyet ez számokban kifejezve jelent, egész hadisarc nagyságával és súlyával egyenlő. Ezt a hadisarcot már fizetjük, akár megnyerjük a háborút, akár elveszítjük.

S ez csak a kezdete. Be fog következni a pénzhiány, mert Rothschildék a

milliárdokat a háború céljaira tartják fenn. A vállalkozásokra, a községek szükségleteire, az iparra nem jut kölcsön, mert az aranyat elvonja a hadiállapot. De nem is igen fog merni a vállalkozás: ki tudja, milyen bizonytalanság vár rá. A fogverbe szólított munkások tömege megdrágítja az itt maradt munkaerő árát. Az élelmi cikkek megdrágulnak, az értékpapírok örülten esnek és minden tervezésnek, minden okos munkának nyakát szegi a legfőbb, mindent elnyelő és mindent lenyűgöző gond: a háború.

De tudjuk is mi előre, hogy mi minden van hátra! Most csak a vagonhiány mart belénk és máris kinosan szisszenünk föl. Holnap — ilyenkor az események nagyon sebesen haladnak — más meglepetés jön utána.

A közvetlen káron kívül pedig egyéb hatása is van a mai híreknek. Ez az intézkedés a legkomolyabb előkészület a háborúra azok közül, amikről eddig hallottunk. A monitorok fölvonulása, a tartalékosok bentartása lehetett „főlölesleges óvatosság”; a mai rendelet most már határozott lépés a legszélesebb körű mozgósításra, a seregek fölvonulására. Abból pedig, amit így megtudtunk, mert eltitkolni lehetetlen volt, most már elképzelhető: mennyi az, amit eltitkolnak! Hiszen jellemző erre egy másik, ugyancsak ma történt apróság: egy esküdtnak behívott ember nem tehetett eleget ennek a polgári kötelességnek, mert egy töltegyárnak tisztviselője s a háborús előkészületek miatt nem lehet nélkülözni a munkáját.

A katasztrófa.

Írta: Lengyel Géza.

Három hónap óta laktak a barakban Gruber mérnök, meg Szőke, a fiatal segédje. Az arcuk már vörösré sült a tavaszi napban, esőben, szélben. Hidat építettek az új vasutnak. Nappal ott mázskáltak a hatalmas állványokon, álltak a műszerek mellett, gázolták a sarat, meg a vizet, hallgatták a vasgerendák szegezését, a fűléskelítő lármát, amit számszorosan vert vissza az Eged hegye.

Estefelé meggyújtották a lámpákat a rajzokkal, iratokkal agyonzsufolt irodában, neki feküdtek a jegyzeteknek, a számsoroknak, a terveknek. Amikor már a ceruza is kiesett a kezükből, Gruber pipára gyújtott, Szőke szivart vett elő. Az öreg, kicsesett arcú mérnöknek ezer története volt, ezer kalandja, a mestersége felől, a hidakról, a vasgerendákról, a műszerekről, a munkásokról.

— Ez már a tizedik nagy hidam — ismételte ki tudja hányadszor — az sprókat nem is számítva. Most valami újat próbálok, nagyon merész rendszert. A gyár roppant nehezen ment belé, félnek az újításoktól. Én is régi ember vagyok, nem szeretem a hazardirozást. De bebizonyítottam nekik, hogy épen tízötödik percent vasat takarítunk meg az én szisztemámmal. Óriási összeg ez, hát belemen tek. Otször is utána számították a terveimet, nem lehet benne hiba. Ha sikerül, pedig sikerülnie kell, egyszerre gazdag ember vagyok én is.

Az öreg egészen ellágyult, ábrándosni kezdett. Szőke már nem halgatott oda. Még szinte tél volt, amikor kijöttek ide az Eged háta mögé, most pedig lágy, langyos tavass. Es Szőke azóta, három hónapja, egyszer volt bent a városban, egyszer volt emberek között. Es asszonyok között. A munka, a megfeszített munka most már nem tudta egészen lekötni. Igédes volt. Vágyak zavarták.

— Pihennem kellene, el kellene mennem két három napra — mondotta egy este, csak úgy félszagon, maga elé.

— Az öreg rosszul van szólt rá: — Pista, maga asszonyokra gondol. Nem lehet. Az ember vagy dolgozik, vagy szeret. Est persze nem tanulják meg maguk, ott a műlegyetsem. De nekem ehhittel. A világon nincs egyéb igazi munka, csak ez, a miénk, a mérnöki. Az ember alszik és dolgozik. Es egyedül van és viaskodik a széllal, a talajvizez, a munkásokkal, az egész vadonnal. Azután, ha elvégezte, tovább megy és újra kezd más-hol. Közben pihenhet egy kicsit és szetnőzhet a világon. Majd a télen. Addig nem lehet egyéb gondolata, mint ez a hid, meg néha egy pipa dohány, vasárnap egy kis bor.

Szőke halgatott. Idegesebb lett minden nap. Panaszkodott az időre, a lakásra, az en-nivalóra, mindesre. Aztán bizonyította, hogy ha már erre az istenverte helyre van dugva valaki, hát legalább jól kell táplálkosnia. Az étel, az a fő ilyenkor. Gruber, aki fejdelmi étvágygyal ette reggelentket az avas szilonnát, csóválta a fejét. Hanem azért mégis belegegye

sett nagy nehezen, hogy Szőke beutasson a városba és hozzon valami ügyes gazdaságot, aki jobban főz majd, mint az a sánta, egykori állványácsoló, akit a barak belső szakkácsának neveztek ki.

Attól félek, hogy eszentul gyengébb lesz a kosztunk — mondotta Gruber, amikor meglátta Lilit, akit tulajdosan csinosnak talált ahon, hogy jó szakkácsné lehessen.

Lili megtarotta segédnek a sánta szakkácsot, ő maga csak rendelkezett a konyhában. Rög nem látott főmő ételek kerültek az asztalra. Gruber felfedezte, hogy ő tulajdonképen loy-oncok szűletett és behunyta öreg saszse-melt, amikor, meleg, nyári esteken Lili meg a fiatal mérnök együtt idutak sétálni a sötét árnyékok közé.

Szőke dolgozott két ember helyett és az öreg medve nem merte bevallani, hogy szerelmi teóriája itt csődöt mondott.

— Tapin atos a gyerek — mondotta vidá-maa, na estefelé szorgalmasan a rajstábiára fe-küd: Szőke. Ilyenkor néha ő maga tette le a ceruzát, kiment a barak elé és a maga módja szerint igyekezett baráságos lenni Lilihez.

Lili pedig bá á an fogadta az udvariasság minden jelét. Lili nem találta ő-egnek a mér-nőki és nem volt hiva az egyhanguságnak. A városban, ahonnan idekerült a v donba, oly-kor minden hét újfajta gyönyörűségeket hozott számára és itt, itt már kissé soknac találta a hűséget.

Jön, jön a véres szörny: a háboru. Most már tudjuk, hogy mit köszönhetünk a diplomáciai zsenialitásnak, amely ezt az időt találta a legalkalmasabbnak arra, hogy az annexiót proklamálja. Csak azt az egyet nem tudjuk, bár untig kérjük, találgatjuk: mi haszon lesz az országra abból, hogy a besorozottak elvéreznek, az idehaza maradók pedig tönkremennek?

Tiszta bort...

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, november 23.

A költségvetés vitájának megszakitásával a borhamisításról való törvényt tárgyalta le ma délelőtt a képviselőház. A még hosszú időt igénylő költségvetési vita megszakítására azért volt szükség, hogy a bortörvényjavaslatból még ebben az esztendőben törvény legyen. Ha ma nem tárgyalják le, a sürgősséggel letárgyalt költségvetés vitájának befejezése előtt nem kerülhetett volna rá sor az új házszabályok értelmében.

A sürgősségi indítványt benyújtotta Hoitsy Pál, de az aláírók közül öt hiányzott s így a tárgyalását holnapra kellett halasztani.

Justh Gyula elnök az ülést 10 órakor megnyitja.

Szmrecsányi György a statisztikai hivatal 1907. évi működéséről szóló bizottsági jelentést terjeszti be.

Következik

a borjavaslat.

Bernáth Béla előadó rövid beszédben szólja javaslat fontosságáról. El fogadásra ajánlja.

Török Kálmán a gyöngyös-visontai borvidéket ajánlja a földművelési miniszter figyelmébe. A javaslatot elfogadja.

Ivánka Milán a boritaladó eltörlését sürgeti. A borhamisítási ügyeket kizárólag a bíróságok jogkörébe kívánja utalni. Hibáztatja, hogy a vitás kérdésekben nem a földművelési miniszter a harmadik fórum. A javaslatot elfogadja. Darányi Ignác földművelési miniszter Török Kálmán felszólalására kijelenti, hogy a gyöngyös-visontai borvidéket különös figyelemben fogja részesíteni. Ivánka Milánnak azt válaszolja, hogy a boritaladó eltörlése egyelőre számos, jelentékeny akadályba ütközik, de ha az államháztartás mérlege meg fogja engedni, maga a kormány fogja a kérdést napirendre hozni. A borhamisítókat a törvény teljes erejével meg fogja büntetni. Semmitféle visszaélést megtörténtül nem hagy. A vitás kérdésekben részben a kereskedelmi, részben a belügyminiszter, de egyes speciálisokban a földművelési miniszter a harmadik fórum. Kéri a javaslat elfogadását.

A Ház a javaslatot általánosságban elfogadta.

A részletes tárgyalás során

Csitáry Béla a bor kénezésével szemben való aggályait adja elő.

Darányi Ignác földművelési miniszter megnyugtató választ ad.

Polónyi Géza fizikai lehetetlenségnek mondja, hogy a tegnap délután kiosztott javaslatot a Ház már ma letárgyalja.

Justh Gyula elnök figyelmezteti Polónyit, hogy a Ház már határozott ebben a kérdésben. Házhatározat fölött pedig nem enged vitát provokálni.

Polónyi Géza kijelenti, hogy nem célja vitát provokálni bármely Házhatározat fölött, csak leszögezni azt a tényt, hogy ilyen nagy fontosságú törvényjavaslatot a Ház, a javaslat áttanulmányozásának lehetlenné tétele árán tárgyalja le. Nagy anomáliákra fog vezetni a javaslat szon rendelkezése, amely a bor cukrosításáról intézkedik. A cukrosítást, érvényben levő törvény engedi meg. Ez a javaslat pedig anélkül, hogy megtiltana a bor cukrosítását, büntetésnek, köztisztviselési uton való elítélésnek teszi ki mindenkit, aki törvényadta jogainál fogva a borát megcukrosza. Kéri a minisztert, változtasson a javaslaton, amíg nem késő, mert a javaslat, mai szövegében, választások alkalmával igen nagy terror alkalmazására nyújt alkalmat.

Buzáth Ferenc kijelenti, hogy vannak gyengébb borok, melyeket a gazdák cukorral megjavítanak, és nem direkt borhamisítás ugyan, de mégsem szabad ezt megengedni, és parcelláz, tehát helyesnek tartja a javaslat intézkedését.

Buzá Barna oly módon szeretné a szakaszt megváltoztatni, hogy a termelő tartozik a cukrosított bort, mint nem természetes bort forgalomba hozni. A cukrosított bornak természetes bor címen való forgalomba hozásában a fogyasztó közönség megkárosítását látja. A szakaszt elfogadja.

Szöke nem gondolt a multra, a Lisi köszi multjára, hanem dolgozott és néha kedves estéi voltak.

A hid pedig haladt, nőtt, mint egy furcsa, ágas-bogas növény. Gruber növekvő gyöngy rüszgél nézte. Most már biztos volt a siker, a pénz, sőt a dicsőség, amivel egyébként a legkevesebbet törődött. Tervei megvalósulásának a küszöbén most már meg-megpipent a nagy munkában. Most az öreg Gruber barátokozott egyre többet Lisivel.

Szöke pedig, a fiatal mérnök, egyre több időt töltött a tervek és a rajzok felett. Kutatott valami után. A hajszálig pontos hálósámban egy kis elcsusszamlást vett észre, a számok között egy kis hibát, talán néhány milliméterrel elszámított acélgerendát. Nem hitte a feldezésnek, amelybe beleszápadt. Fél éjszakákat töltött a rajzok felett. Végre tisztán állott előtte a gonosz, bujkáló hiba. Bizonyos volt, kétségbevonhatatlan volt.

Meleg, csöndes volt a nyári este. Amikor késsen volt az utolsó számítás is, fogta a jegyzőkönyvet, sietett, szinte rohant ki az irodából. Az öreg mérnököt nem látta a barák előtt. Szaladt előre, izgatottan, sápadtan és az elhagyott, bokros térségen egyszer csak észrevette őket összedőlve. Grubert, meg Lisit.

Szöke ép oly megdöbben állt meg, mint akármelyik megcsalt férfit. Ordítani szeretett volna, de néhány pillanat múlva már látta a csuf helyzetet. Megfordult és lassan visszament. Tudta, hogy most nevére kellene és háborogott. Tudta, hogy legrosszabb esetben vissza

kellene küldenie Lisit elhagyott városi barátai köze és szeretett volna ököllel nekifrontani vetélytársának... Vádonban voltak, ketten voltak és Lisi az egyetlen női lény.

Sápadtan állt le a háuk elő. A kalasztró fával lenyegető tévedésről megfeledkezett. Az után eszébe jutott, elöntötte fáját a vér, ment átudni. És nem szólt. Másnap se, harmadnap se. A munka egyre gyorsabban haladt előre. A hid készült és közeledett oda, ahol okvetlenül krikell kell már okoznia a hibának. Gruber nem sejtett semmit és Szöke sötét arccal járt a nyüzsgő munka közepette. Az esti jelenet óta nem volt eszébe. Viaskodott önmagával, tudta, hogy szólnia kellene, beszűntetni a kalapácsok, a furók, az acélvágók sívaját, leparancsolni az állványokról minden embert. Tudta és hallgatott. Az esze, agyának jósanon maradt darabja azonban harcolt tovább. És a negyedik napon, délutánban, amikor messziről nézte a hangos zsilaj, hirtelen elhatározással felpattant, odarohant Gruberhez:

— Főmérnök ur — hebegte — be kell szüntetni... baj lesz... nem érdemli meg a Lisit.

— Mi baj van, Pista öcsém, — kérdezte nevetve Gruber.

Szöke nyögött. Be kell szüntetni minden munkát. Hiba történt. Rossz a számítás. Zavarodott volt és nehezen érthető. Gruber egy szót sem hitte az egészből. Nagy nehezen ráállott, hogy megnézi a jegyzeteket. Megindultak az irodái felé. És a tizedik lépcsőnél, irtózatossággal pattantak le a hidgerendák és acélszemek, emberi testek összekeveredve, űrűt káoszban kortácsolták fel a vizet.

Polónyi Géza félreértett szavait igazítja helyre. A javaslat szerint olyan termelőnek, kinek valamely évben rosszabb bora termelt, mint az előző évben, joga van cukorral borát az előző évi terméshez mérten megjavítani.

Elnök figyelmezteti, hogy ne térjen el a tárgytól.

Polónyi leül.

Ugron Gábor védi a szakaszt és kijelenti, hogy a cukrosítás által a bor természetessége csak emelkedik, minden bortermelő államban így dolgoznak a bortermelők. Sehol a világon nem lehet hamis bornak nevezni azt, ha annak természetes alkatrészeivel kipótolják. (Zajos ellenmódosítás.)

Láhne Hugó szerint ez a szakasz azt jelenti, hogy a cukrosított bornál nem szabad kitenni, hogy természetes bor. A szakaszt változatlanul elfogadja.

Muzsa Gyula szerint, ha a mustot cukrosza a termelő, az nem lehet hamisítás s ily értelemben módosítást nyújt be.

Szemere Huba: a szakaszt változatlanul kéri elfogadni.

Darányi Ignác elmondja, hogy ez a javaslat a nagy nyilvánosság közreműködésével készített el. Kijelenti, hogy a legtöbb borhamisítás a cukrosítás, szeszezés és a törköly felhasználása. Itt változtatni, ebben részt venni annyit, mint az egész javaslatot félre tenni. A javaslat célja az, hogy a nehéz helyzetben levő hegyi bortermelésen segítsünk. Vagyis, akik homokon termelnek, kénytelenek lesznek boraikat hegyi borokkal házastani. Ezáltal a borkereskedésnek nem ártunk. Németországban és Ausztriában is van borkereskedelem, pedig nekik is szigorú törvények vannak. Magyarországon ezután a 4. § jelentőségét. És kivételes esetekre szól, a homoki borokra, de a kivételekből szabályt nem szabad csinálni. Kéri az eredeti § elfogadását.

A Ház az 5. §-t változatlanul elfogadta.

Muzsa Gyula a 7. §-hoz módosítványt nyújt be.

A Ház elfogadja a módosítást.

A 8. 9. 10. 11. 12. §-okat a Ház vita nélkül elfogadta. Majd szünet következett.

(Szünet után.)

Barta Odön büntetőjogi szempontból szól a javaslatról.

Kelemen Samu a büntető intézkedéseket szigorítani kívánja.

Polónyi Géza szintén a megtorló intézkedéseket támogatja. Közben eltér a tárgytól.

Elnök figyelmezteti, hogy erre nincs a Házról külön engedélye. A házszabályok pedig nem engedik meg.

Polónyi Géza: Nagyon sajnálom, hogy itt nem engedik meg, hogy a javaslatokhoz hozzászóljunk és kijelentem, hogy ilyen körülmények között nem kívánok a vitában résztvenni. (Nagy saj.) Polónyi nem folytatja beszédét és eltávozik a tereméből.

Elnök erre a vitát berekeszti.

Darányi Ignác földművelési miniszter válaszol az elhangzott felszólalásokra. Kijelenti, hogy a borhamisítókat kárlehetetlenül üldözni fogja. A javaslatnak a bizottsághoz való visszaküldése a javaslatot bizonytalan időre kitölti. Kéri a szakasz elfogadását és a halasztó indítványt mellőzni.

A Ház így határoz.

Muzsa Gyula, Barta Odön, Török Kálmán, Kelemen Samu, Vlász Aurél és Simonyi Sándor, valamint Darányi Ignác földművelésiügyi miniszter rövid felszólalásai után a javaslatot részleteiben is elfogadták.

(A sürgősség.)

Most a költségvetés tárgyalásának folytatása következett volna, de ekkor Justh Gyula elnök kijelenti, hogy Hoitsy Pál és százötven társa sürgősségi indítványt adott be. E rendell annak megállapítását, hogy az aláírók jelen vannak-e.

Mivel az aláírók közül ötven távol voltak s így csak száznegyvenötven vannak jelen, az elnök megállapítja, hogy a sürgősséget tárgyalás alá bocsátani nem lehet.

Elnök kijelenti, hogy Andrássy Gyula gróf belügyminiszter a Ház szeptemberi ülésén fog válaszolni Hecsz Károlynak a kivándorlás tárgyában beterjesztett interpellációjára.

Az ülés ezután véget ért.

A háboru réme.

Komoly készülődések.

— Az Aradi Hírlap távirati értesítése. —

Arad, november 23.

A modern háboru sikerének első feltétele a gyors és akadálytalan mozgás. A csapatok összpontosítása, azoknak a háboru színhelyére való rögtön szállítása dönti el a háborut. Azért a közlekedési eszközök és vonalak fejlettsége, tökéletes berendezése ép olyan katonai mint nemzetgazdasági érdek. A hadsereg vezetősége már gondoskodott a szállítás biztosításáról. A főbb hadi helyeken nagy vasúti parkok vannak a forgalomtól elvonva s utrakészen állítva.

Ha a helyzet nem lenne a legkomolyabb, akkor bizonyára nem nehezitené a hadvezetés a vagonhiány miatt szenvedő MÁV. helyzetét kocsik elvonásával.

A közös miniszteri tanácskozás, melyet tegnap tartottak Bécsben, a félhivatalos jelentések szerint ugyancsak a szerb kereskedelmi szerződés életbeléptetésének módjairól tárgyalt, de alighanem ott dönt el, vajjon a téli hadjárat keserveit rázudítják-e az országra?

Ma érkezett híreink a következők:

Hadi készülődés.

Budapestről táviratozzák: A hadügyi kormány rendeletére temérdek vasúti kocsit vontak ki a forgalomból, személy- és teherszállító kocsikat vegyesen. A kupék a hadsereg rendelkezésére állanak s most a főbb katonai pontok állomásain vesztelnek. A kocsikat a külsőben álló háboru céljaira rezerválták. Az államvasut ennek következtében hatalmas kocsikészletet vesztett el s az egyes állomásokon tapasztalható torlódás ennek tudható be.

A monarchia komoly készülődését árulja el egy másik érdekes jel, amely a pestvidéki esküdtbíróság előtt egy jelentéktelen ügy tárgyalása alkalmából került nyilvánosságra. A főtárgyalás elnöke, Rónay Kamill felolvasta a beidézett esküdtek névsorát és konstata, hogy ki jelent meg és ki exkuzálta magát a beidézettek közül.

A névsorban harmadik, vagy negyedik volt Stern Richard, a csepeli tölténygyár igazgatója.

— Stern ur — mondta az elnök, — a törvényszékhez egy beadványt intézett, amelyben kimentí magát. Erre fölöttébb jelentős oka van. Ezt írja többek között (olvassa):

— Sürgős hadi szállításokkal annyira el vagyok foglalva, hogy egy pillanatra sem hagyhatom el a gyárat.

A törvényszék a komoly indokot méltányolta és elállt Stern megjelenésétől.

Szerbiát segítyezik.

Belgrádból táviratozzák: A szerb nemzeti bank aranykészletét ma Belgrádból Nisbe vitték át. A londoni balkán-bizottság elnöke a nemzetvédelmi bizottságnak százaszer frankot adományozott.

A belgrádi egyetemi ifjuság a moszkvai egyetemi ifjuságtól táviratot kapott, amelyben szimpátiájukat fejezik ki a szerb ügy iránt. A táviratot 1500 diák írta alá és valamennyi kijelenti, hogy életüket szívesen rendelkezésére bocsátják a szávok ügyének.

Közös minisztertanács.

Bécsből jelentik: A délelőtti tíz óra után néhány perccel kezdődő és délutáni egy óráig tartó miniszteri értekezletről a következő hivatalos közleményt adták ki:

A közös külügyminiszter kifejtette a monarchia kereskedelempolitikai helyzetét Szerbiával, Romániával, Bulgáriával és Montenegróval szemben és több, jelenleg még függő kérdés tisztázásának szükségét hangoztatta. Az értekezlet a legközelebbi időben végreendő teendő programjába különösen az egyelőre még csak ideiglenesen életbeléptetett szerb kereskedelmi szerződésnek a két állam parlamentjei elé alkotmányos tárgyalás végett való terjesztését, valamint a Romániával való kereskedelmi szerződési tárgyalásoknak a jövő évben való folytatását vette fel. A három óra hosszát tartó tanácskozás végén az ozmán birodalomban tapasztalható *bojkottmozgalmat* is beszéd tárgyává tették és a külügyminiszternek a konstantinápolyi nagykövetséghez már előbb intézett utasításait minden oldalról tudomásu vette.

Szerajevói események.

Szerajevóból jelentik: Plevjel jelentés szerint legutóbb mohamedánok fel akarták gyújtani az ottani szerb gimnáziumot, amiben azonban idejében megakadályozták őket. Ezen eset miatt a szerbek és mohamedánok körében izgatott a hangulat.

A felsőbb leányiskola elhelyezése.

Arad, november 23.

Az állami felsőbb leányiskola elhelyezésének legújabb terve az, hogy a városi árvaház s a vele szomszédos, a Perényi-utcára néző telektömbön kellene elhelyezni az iskolát, mert ez a városnak tetemes megtakarítást jelentene, amennyiben a városi árvaház megfelelné a leánynevelő internátus céljának, s így csak a megvásárolandó telken, az iskola fölépítésének költségét kellene fedezni.

Nem akarjuk most itt azt vitatni, milyen létjogosultsága van egy oly intézménynek, amely az egyébként elzúllás útjára terelt gyermekek 90 százalékat megmeneti a társadalomnak, munkás, tisztességes embereket nevel, csak arra akarunk rámutatni, hogy a terv ugyanevelési, mint gazdasági szempontból sem lehet megfelelő.

A leánynevelő internátus 50-60 leány növendék elhelyezésére szükséges. Ennyi növendék van átlag mindenhol a felsőbb leányiskolai internátusban elhelyezve. A növendékekre az internátusi igazgató és a nevelőnők ügyeinek fel, minden tíz növendékre egy nevelő. A növendékek elhelyezésére, 50 növendéket véve, szükséges öt hálóterem, legalább három tanuló szoba, két társalgó terem, öt songora szoba, tágas ebédszoba, fogadó szoba. Az igazgatónőnek legalább három szobából álló lakása, öt nevelőnőnek egy-egy lakószoba, az intézeti gondnoknő lakására két szoba, a ruhatár és cselédszemélyzet számára szükséges lokáltságok. Összesen tehát szükséges 16 terem, melyek térfogata legalább 50-60 m². egy három, egy két szobás lakás, öt külön szoba, egy fogadó szoba, iroda, fürdőszobák és cselédlakások.

Nézünk most, hány helyiség felel meg az árvaházban az internátus céljainak. A földszinten van három, mintegy 60 négyzetméter területű terem, mint tanuló szoba céljára lehetne fölhasználni. Ugyanitt van az ebédszobának átalakítással talán megfelelő helyiség.

Fal áttörésekkel a mostani igazgatói és gondnoknői lakásból, iroda és tanácskozó teremről lehetne még az igazgatónő lakásának, fogadószoba és iroda részére megfelelő helyiségeket alakítani.

Az emeleten kellene elhelyezni a növendékek háló, társalgó és songora termét. E célra lehetne a főfalak kivételével hét termet előállítani, de akkor még a nevelőnők szobái (öt), a gondnoknő lakása (kettő), mosdó, fürdő szobák (legalább hét, kisebb helyiség), egy ruhatári helyiség, összesen tehát tizenöt kisebb-nagyobb szoba hiányozna, föltéve, hogy a souterrain helyiségekben a fűző, mosókonyha, éléskamrák, cselédszobák stb. elhelyezhetők.

A hiányzó termek és szobák pótlására tehát az épület erős átalakítása mellett vagy új épületet kellene emelni, ami a meglévő épület formáját elrontaná, vagy ha az alapfalak megbírnák, másik emeletet kellene fölhasználni. Mindkét kivétel tetemes költséget okozna. Építeni kellene ezenkívül egy külön beteg-pavilon.

A felsőbb leányiskola épületének elhelyezésére az árvaházi telek folytatását képező két telket kellene megvásárolni, amit a tulajdonosok nem fognak valami kedvezményes áron a város tulajdonába átengedni.

De nézzük a tervet nevelési szempontból. Az internátus céljára kiszemelt épület tömszomszédságban van a honvéd laktanya. Az árvaház ablakából pompásan be lehet látni az udvarára, mert csak mintegy 25 méter magas fal választja el ettől. Hogyan fest aztán a leány-internátus a kaszárnya szomszédságában? Nem akarjuk itt tárgyalni, mi mindenféle tapasztalhatnak a leánykák és egyébként tiszteltető szomszédságban, de hogy valami építkezés a szomszédság a leányok nevelésére nem lehet, fölölegos vitatnunk.

De nem is hiszük, hogy a közoktatási miniszter a város legutóbbi tervét, ha a kaszárnya szomszédságáról értesül, elfogadná, mert ebben a tekintetben annyira scrupulózus, hogy egyik alföldi városban, hol a leányiskolát a gimnázium közelében akarták fölépíteni, a tervet elvetette, s a város más helyen volt kénytelen az iskolát fölépíteni.

Összegezzük most, mibe kerülne a terv keresztülvitele. Az árvaház közadakosából, alapítványokból lett megteremtve s az alapítványok, adományok a célból, melyre adattak, el nem vonhatók. Így az árvaházi épület értéke megváltandó volna s az összeget az árvaházhoz kellene csatolni. Azt hiszem, ez összeget bizvást lehet 120,000 koronára tenni. Ehhez járul az épület átalakítása, a célnak megfelelő kibővítése, mi kereken 80,000 koronára tehető. A szomszédos két telket megvételére legalább 100,000 korona szükséges, az iskolaépület fölépítése 300,000 koronára tehető, summa summaum a város kassziadása 600,000 korona s lesz a város mellékutcai egyikében egy félig modern épület.

A marosparti telken a költséges alapozási munkálatok mellett fölépíthető az iskolát 500,000 koronából, nyev egy monumentális palotát, amely a város díszére válik, egészséges helyen épült, minden zavaró szomszédságtól mentes s ahol bizony nincsenek kivéve a leány-növendékek még kiserő nélkül sem oly veszélyeknek, mint amilyeneknek ki lehetnek téve még kiserővel is a Kiss Ernő és Perényi-utcában. Amíg a Perényi utcához semerreli sincs se lóvasút, se autobusz közlekedés, addig a Maros mentén épült iskolához minden irányból mehetnek a növendékek a kiserő kocsik fölhasználásával.

Hogy hová helyezzük el a felsőbb leányiskolát, az ezek után nem igen lehet kétséges.

Egy pedagógus.

A hibás jegyzőkönyv következményei.

Az aradi ügyvédi kamara ítélete a szegedi kamara fegyelmi ügyében.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 23.

Valóságos odisszeájuk van már azoknak a fegyelmi ügyeknek, amelyeket *Rostás* (Rosenthal) Gyula dr. lugosi ügyvédnek egy temesvári lapban néhány esztendővel ezelőtt megjelent cikke okozott. Jogászai, sőt politikai körökben is jól ismeretesek ezek a lapunkban is többször megírt ügyek, melyek közül egyik legérdekesebbet: a temesvári ügyvédi kamarának a szegedi kamara ellen indított fegyelmi ügyét tárgyalta ma délután az aradi ügyvédi kamara.

Rostás Gyula dr. említett cikkében tudvalevőleg igen heveshangu támadást intézett a temesvári ügyvédi kamara választmánya ellen s azt hazafiatlansággal vádolta meg ama magatartása miatt, melyet *Lányi* Bertalannal, a Fejérváry-kormány akkor kinevezett igazságügyminiszterével szemben tanusított. A fegyelmi ügy elbírálására az igazságügyminiszter — *Lányi* utódja — a szegedi ügyvédi kamarát delegálta. A szegedi kamara felmentette *Rostás* drt és ezt az ítéletet azzal indokolta, hogy „a temesvári kamara *Lányi*, a Fejérváry-kormány igazságügyminiszterét kineveztetése alkalmából megleghangu feliratban üdvözölte.” Az ítélet indokolásának ezt a részét a temesvári kamara magára nézve sértőnek találta és arra hivatkozva, hogy ez a ténymegállapítás nem felel meg a valóságnak, perújítást kért a *Rostás* elleni ügyben, egyúttal pedig fegyelmi feljelentést tett a szegedi kamara fegyelmi bíróságának ama tagjai ellen, akik az ítélelethozatalban résztvettek, valamint a szegedi kamara ügyésze ellen, mint aki a téves indokoláson alapuló ítéletbe belenyugodott.

Az igazságügyminiszter mindkét fegyelmi ügy elbírálására az aradi kamarát delegálta. A *Rostás* féle perújítás ügyében — mint akkor megírtuk — nyáron ítélkezett az aradi kamara. Felmentette *Rostás* drt, de az ítélet indokolásában már akkor kimondotta, hogy a temesvári kamara nem üdvözölte *Lányi* igazságügyminisztert. Az aradi kamara ez ítéletét nemrég a királyi Kuria ügyvédi tanácsa is helybenhagyta.

A másik ügyben: a szegedi kamara tagjainak fegyelmi ügyében ma volt a végvárgyalás az aradi ügyvédi kamara fegyelmi bírósága előtt. A temesvári kamara őt szegedi ügyvéd ellen tett fegyelmi feljelentést: *Pártos* Simon dr., *Reiner* Mór dr., *Reininger* Jakab és *Ujj* József dr. ellen, mint akik a *Rostás*t felmentő és a felmentést tévesen indokoló ítéletet hozták, továbbá *Kelemen* Dezső dr., a szegedi kamara ügyésze ellen. A tárgyaláson *Péterffy* Antal kamarai alelnök elnökölt; a vádat *Parecz* Béla dr. ügyész képviselte, a vádlott ügyvédek pedig személyesen jelentek meg a tárgyaláson. Részt vett ezen kívül a tárgyaláson *Wegmann* Ferenc dr., a szegedi kamara titkára is.

Miután *Péterffy* elnök az ügyet ismertette, *Wegmann* dr., majd az őt vádlott kért szót. Kifejtették a szegedi ügyvédek, hogy őket helytelen ítélekezéssel megvá-

dolni nem lehet, mert ők *Rostás* ügyének tárgyalásakor sem az ítélelethozatalnál, sem annak indokolásánál nem mondták ki azt, hogy a temesvári kamara *Lányi*t üdvözölte volna. Ez a ténymegállapítás szerintük tévedésből kerülhetett a jegyzőkönyvbe, mert arról a szegedi fegyelmi bíróság tárgyalásán szó sem volt. E tárgyalásról szóló jegyzőkönyv, mely az ítéletet és annak inkriminált indokolását tartalmazza, néhány nappal a tárgyalás után íródott és ezért került bele olyan indoklás, melyet a bíróság nem használt.

A szegedi ügyvédek e védekezését az aradi kamara fegyelmi bírósága elfogadta és a vádlottakat felmentette. A felmentő ítélet ellen a kamarai ügyész eddig még nem felebbezett és ha 15 napon belül sem ad be felebbezést, az ítélet jogerőssé válik és befejezést nyer az évek óta huzódó ügy. Hacsak most a jegyzőkönyv hibás elkészítője nem kap nyakába egy újabb fegyelmit . . .

Kihágási eljárás

Oncu Miklós dr. ellen.

Az aradi román iskola magyar felirata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 23.

A november havi közigazgatási bizottsági ülésen *Varjassy* Árpád királyi tanácsos, tanfelügyelő ismertette az aradi román tannyelvű görög keleti felekezeti elemi iskola iskolaszéki elnökének, *Oncu* Miklós dr.-nak felebbezését. Megírtuk, hogy *Oncu* dr. a vallás- és közoktatásügyi miniszter ama rendeletének végrehajtása miatt élt felebbezéssel, mely megparancsolja az összes iskolafenntartó hatóságoknak, hogy iskoláikat magyar feliratu táblákkal jelöljék meg és imperative kimondja, hogy a magyar nyelvű feliratoknak ép oly nagyságban kell készülniök, mint az idegen nyelvűeknek.

A rendőrfőkapitányt bizta meg a közigazgatási bizottság a miniszteri rendelet végrehajtásának ellenőrzésével. A főkapitány fel is szólította az összes iskolafenntartó hatóságokat s azok eleget tettek a felszólításnak. Csak a román iskolaszék nem akarja égrehajtani s mint említettük, *Oncu* dr. a közigazgatási bizottsághoz fordult s kérte, hogy a jelző táblák kifüggesztését a román iskolán mellőzze a bizottság.

A tanfelügyelő javaslatára a felebbezést elvetette a bizottság s utasította a rendőrséget, hogy haladéktalanul intézkedjék a miniszteri rendelet végrehajtásáról. Ha ennek se lenne fogamatja, akkor indítsa meg a kihágási eljárást az iskolaszék elnöke ellen.

A román iskolán a mai napig sem alkalmazták a magyar nyelvű jelzőtáblát s azért *Berecz* Ferenc kapitány, kihágási bíró megindította az eljárást. A közigazgatási bizottság iratait már áttették a rendőrfőkapitányhoz s ez a határozat alapján beidézi *Oncu* drt s meghallgatja azokat az okokat, a melyek miatt eddig nem teljesítette a közigazgatási bizottság, valamint a rendőrség felhívására az iskolák magyar nyelvű jelzésére vonatkozó miniszteri rendelkezést. A tárgyalás napját csak holnap fogja *Berecz* kapitány kitűzni.

Uj városatyák.

Választás a III. és IV. kerületben.

Varjassy Lajos dr. — Szabó Zoltán —
Fuchs Ignác.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —
Arad, november 23.

Szokatlanul nagy élénkséget hozott Arad város két kerületbe az elmúlt vasárnap, amikor megejtették az időközli városatyá választásokat. A harmadik kerületben egy, a negyedikben két hely üresedett meg. A jelöltek érdekében már napok óta erős korteskedés folyt. Különösen a harmadik kerületben volt nagy mozgolódás, mert erős küzdelemre volt kilátás *Varjassy* Lajos dr. iparkamarai titkár és *Szabó* József építőmester között. A harc *Varjassy* győzelmével végződött, míg a negyedik kerületben *Szabó* Zoltánt, az aradhegyaljai szőlősgazdák egyesületének elnökét és *Fuchs* Ignácot, a Neuman testvérek szeszgyárának irodafőnökét választották meg.

A harmadik kerületben választási helyiségül: a kapa utcai iskola egyik terme szolgált. Választási elnök volt: *Bogdán* Virgil dr., helyettes elnök: *Steigerwald* Alajos, jegyző: *Zubor* Andor. A szavazás reggel kilenc órakor kezdődött. A *Varjassy*-párt nagy agitációt fejtett ki a választók toborzásában, a busgó kortesek kocsin és gyalog szállították a szavazókat. Érdekes, hogy a városatyá-választásoknál ezuttal először szerepeltek zászlók a jelölt nevével. A ragyassámu kocsikon és a pártiroda helyisége felett ott lengedeztek a hatalmas nemzeti lobogók e felirással:

Éljen dr. *Varjassy* Lajos.

A déli órákban már látható volt, hogy a *Szabó* párt nem képes az ellenpárt tulnyomó erejével szembeszállni. Délután négy órakor lezárták a szavazást, felbontották az urnát és összeolvasták a beadott szavazatokat, számszerint 484 szavazatot. Ebből *Varjassy*ra esett 367, *Szabóra* 63, négy szavazatot pedig alaki hiba miatt érvénytelennek nyilvánítottak. Így tulnyomó többséggel *Varjassy* Lajos dr.-t választották meg a lemondott *Tencsinger* Károly helyébe.

Kiseb volt az érdeklődés a negyedik kerületben, ahol jóval kevesebb szavazatot adtak le. A választás a Kossuth-utcai elemi iskolában folyt le. A választási elnök tisztét *Lukácsy* Lajos töltötte be, helyettese *Gutsjahr* Mihály volt.

Ut jelölt állt egymással szemben. Beadtak összesen 286 szavazatot, amely a következőkben oszlott meg: *Szabó* Zoltán 225, *Fuchs* Ignác 212, *D. Szabó* Mihály 58, *Szántay* Lajos 88, *Hunyadi* József 10 s így a harmadik kerületben megüresedett két városatyá állásába *Szabó* Zoltánt és *Fuchs* Ignácot választották meg.

A törvényhatósági bizottság a tegnap megválasztott képviselőkben teljes munkacerejükben levő, értékes egységeikkel egészítődött ki, akik a közigazgatás intézéséhez a tudásuk, tapasztalatuk és ambíciójuk javát fogják szolgáltatni.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:
Szerkesztőség — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

A kerülősi tatárjárás . . .

Meghosszabbított haldoklás. — Tavaszra halasztották a kitelepítést.

— Az Aradi Közlöny kiküldött munkatársától. —

Arad, november 23.

A mai napon nevezetes fordulatot vártak a kerülősi telepés község lakói. Ma fejezték be ugyanis a hatóság kiküldöttel a hétezer holdas, kitűnő föld birói zár alá helyezését; a szegény, szinte koldussorsra jutott magyar telepések azt hitték, hogy a melléjük rendelt csendőrökkel ki fogja őket tétetni a birtok új gazdája, az a fővárosi bank, amely tudvalévően árverésen vette meg a hatalmas földterületet. Ez azonban ma nem történt meg és tavaszig alkalmasint nem is lesz belőle semmi; legfeljebb azokat az embereket távolították el, akik a pusztulásuk fölött való kesergésükbe elkeseredett, fenyegető hangokat is kevernek.

A birói zár befejeztével most már úgy látszik új mederbe terelődik a nyomoruságos helyzetbe jutott s szinte állati életet élő telepések jövődjéről. Az új tulajdonos engedett eddigi merev magatartásából s nagyobb jóindulatot tanúsít a telepésekkel szemben. Ez azonban még nem jelenti azt, hogy minden telepés a régi kis birtokán maradhat. Majdnem fele már eddig is megunta a sok veszedelmet és mindenéből kifosztva bár, de elhagyta az elátkozottá vált földet, amely neki a pusztulást termelte. Akik ott maradnak, azoknak be kell érni a régi birtokuk nyolcad-tizedrészével, másrésze pedig semmi nélkül lesz kénytelen elhagyni ama birtokot, amelyhez ők oly sok reménységet fűztek.

Az Aradi Közlöny a mai nevezetes aktus alkalmából kiküldötte Kisjenőre és a telepés faluba munkatársát, hogy a közvetlen benyomások, észleletek és információk alapján helyes világításban mutathassuk be a sok száz magyar lélek pusztulását, okait és előzményeit. A tudósítás, amely erről a látogatásról és a mai nap eseményeiről szól, olyan adatokat tartalmaz, amely fölkelti a szánalmat a szenvedő magyar családok iránt és kihívja az ítéletet azok ellen, akik a mostani állapotot, lelkiismeretlen gazdálkodásukkal előidézték.

A részletes beszámoló, amely világos képét igyekszik adni a kerülősi magyarság pusztulásának, itt olvasható:

Leleketlen ügynökök.

A viszonyok teljes ismeretéből kitűnik, hogy a mostani állapotot Világossy József budapesti ügyvéd elhamarkodott és nagy haszonra való számítása teremtette meg. Világossy az 1906. év végén két millió hétszáz ezer koronáért megvette az aradmegyei birtokok egyik legjobban termő hétezer holdas földterületét az időközben külföldre költözött Sigray József gróftól. Világossy pénz nélkül vette meg a földet, amelynek vételárára a Magyar Leszámtoló és Pénzváltó banktól és még két kisebb pénzintézetből negyedszázmillió koronát kapott kölcsön, jó összekötöttesel révén. A birtok ugyanis többet ért, mint amennyiért Világossy megvette. A vételárra kapott negyedszáz millió korona fölöslegét telepiés és parcellázás költségekre kapta Világossy, de a bankok természetesen a kölcsönösszeg erejéig megterheltek a birtokot. Parcellázás céljából az 1907. év tava-

szán ügynökök árasztották el Arad- és Osnádmegye egy részét és néhány hónap alatt háromszázhusz tíz magyar családdal kitelepítették be a kerülősi pusztát. A következő helyekről kerültek ki a telepések: *Meszkovácsháza, Szapáriliget, Kerülősközség, Magyarbányahegyes, Kunágota, Bánkut, Almáskamarás, Lőkősháza, Ágya, Pusztatompá, Dombegyháza, Nagytompá, Nagykamarás, Battonya, Mácsa, Nagypél, Fazekesváradná, Olcsa, Dobosmegyer, Csérmő, Cibakháza, Medgyesbodás, Szépfalu, Végegyháza, Szintye.* Ezek 1907. év őszén elfoglalták a birtok egy részét, amelynek vételárát egy harmadrészben pénzzel, a többit pedig váltókkal kiegyenlítették. Az egész birtokot térképen fölosztották a telepések között, később azonban kiderült, hogy a valóságban nem lehetett a 7000 holdat elfoglalni, mert *Szelecsán* Jánost 1800 holdas birtokából nem tudta kipörölni Világossy. Persze ezzel a Világossyt is tévútra vezetett lelkiismeretlen ügensek mit sem törődtek. Nekik az volt a fontos, hogy a telepések parcellái után a bőséges jutalékokat megkapják s ezt meg is kapták. Világossy a parcellázás alkalmával azt is szerződésbe foglalta, hogy ő az a kölcsönt, amivel a bankok a telepés területet megterheltek, letörleszt. Ezt azonban elmulasztotta megtenni, mert nem volt rá pénze. Itt kezdődött a telepések kálváriája. A bankok ugyanis azt a földet, amit a telepések már birtokba vettek, elfoglalták a Világossy adósságai miatt és az idén október 8-án elárverestették. A birtokot a *Telepiési Hitelbank* néven direkt e célra alakult pénzintézet vette meg, amely a Magyar Leszámtoló és Pénzváltó bank különítménye.

A mentő-munkálat.

A parasztok az árverés után bejöttek Aradra és *Tötössy* Géza dr. kincstári ügyvést arra kérték, védelmezze meg az érdekeiket. Az ügyész *Károlyi* Gyula gróf főispánhoz utasította őket, akinek az útján a földművelési miniszter a telepések jogvédőjéül *Csédly* Károly dr. aradi ügyvédet rendelte ki. A telepések arra kérték *Csédlyt*, szerezze vissza Világossytól azokat a nagy összegű váltókat, amelyeket neki a birtok vételárának egy részéül átadtak. Világossy azonban nem akarja visszafizetni a váltókat, amelyeket egy komárommegyei, hasonló parcellázási műveletben *kaució gyanánt* tett le. A kerülősi telepések azért nem mernek most újabb szerződést kötni a telepés tulajdonosával, mert azt hiszik, hogy Világossy a nála levő váltókkal elveheti kétszer megvásárolt birtokukat. *Csédly* dr. most eljárást tétet folyamatba a váltók megsemmisítése érdekében. Ha ez megtörténik, akkor a telepések könnyebben lélegzenek.

Addig azonban a sok megpróbáltatáson keresztül ment parasztság nem tesz eleget az új birtokosok kívánásának, hogy vagy szerződésük újra és vegye meg újra a birtokot vagy pedig kölcsönkérjék ki, mert a bank birtokba akarja venni. Minthogy ezt nem hajlandók megtenni a telepések, a banknak jogában áll őket karhatalommal kiténni. Mind a mai napig azt hitték, hogy ez ma meg is történik, de hirtelen fordulat következtében az új tulajdonos engedékenységet tanúsított.

Ugyanis *László* Zsárd dr., a kisjenői kerülősi képviselője, akinek ama törökösét, hogy a

birtok *nagyvárosa* magyar kézen maradjon, a telepések félremagyarásták, a földművelési kormányval érintkezésbe lépett és sikerült megértetni *Meszkovác* államtitkárral, hogy a kormány anyagi támogatása nélkül vajmi nehezen megy a dolog rendezése. Több mint valószínű, hogy azok, akik a legnagyobb anyagi veszteséget szenvedték, kapnak is annyi pénzt, hogy az új vételár egy részét kifizethetik. *László* képviselő különben *Kossuth* Ferenc akaratából igyekszik megmenteni azt, amit lehet. Felhívást intézett a szomszédos magyar községek képviselőitől, hogy amennyit lehet, szerezzenek a telepésből. Eddig ennek az akciónak jelentős eredménye nincs. Annyi tény, hogy *László* jóakaratainak látszó fáradozását a telepések — érthetetlen okokból — nem fogadják rokonszenven. Ezt a mai népgyűlés hangulata elárulta.

Látogatás az elpusztult telepén.

Ma ugyanis népgyűlés volt a telepén, a nyomoruságának és anyagi züllésnek siralmas telepén. Olyan ez a nagy majorsághoz hasonló magyar falucska, amely a románok-lakta Kerülősközség és Szintye, meg Szapáriliget között van, mintha ellenség dulta volna föl. Magyarország egyes részei a tatárjárás korszakában ilyenek lehettek. Az egy évvel ezelőtt még virágzó gazdaságot ma már föl se lehet ismerni, olyan szánalmas állapotban van. A hatalmas magtárak lerombolva, a lakóházak, gazdasági épületek oldalak nélkül állanak, egyiknek-másiknak tetőzete hiányzik. Elszórtan törpe lakóházak, vakolatlanul, visszataszítóan piszkos külsővel. Azután nagyobb, új épületek, kezdetleges módon összetakolva. A szomszédos Belefélé nagybirtokról (amely szintén a telepéséké — papíron) idelátzanak a nemrég még szép falusi kiskastély romjai. A kastélyt is lebontották a telepések és az építési anyagot egymás között elárverezték.

Kis csoport várakozott az előtt a nagy épület előtt, amely valamikor a Sigray-grófok pompás berendezésű vadászkastélya volt. Most a hideg elől odaszorult szegény telepészeknek ad meleg hajlékot. Amikor a bíróság által kirendelt *Momák* Döme dr. ügyvéd, *Kholtay* Kornél bírósági jegyző, (aki a zárlatot fogantatottja) és tudósítónk a „kastély”-hoz értek, ezt trombitaszóval adták tudtára a lakosságnak s így gyűlésre hívták össze őket. A „kastély” egyik kis szobájában, ahol állandóan nyolc család gubbaszkodik, elkeseredetten magyarázta *Szabó* Pál gazda, akit a telepések jegyzőjüknek választottak meg:

— Elpusztult itt a lakosság. Hogy meg ne vegyen bennünket az isten hidege, idehúzódtak be azok a családok, akik még a jó időben nem tudtak maguknak egy kis vackot építeni. Akiknek otthon, a régi faluban maradt még valamijök, azok lassankint hazaszállingóztak. Azoknak volt még egy kis pénzük. Vagy 120 család elment már innen, de maradt még vagy 200. Hogy azokkal mi lesz, nem tudjuk. Azt mondta *Momák* ügyvéd ur tegnapelőtt, hogy csendőrökkel vitet ki bennünket. Pedig mink senkit se bántunk, igaz-e csendőr ur? — fordult az ott álló fegyveres *Najcsa* Imre csendőrszakszervezőhöz, aki helyeslőleg bólintott.

— Azt mondják, — vettem közbe, — hogy maguknak van eltéve pénzük, amit a mostani termésből szereztek, mert annak az árát maguk zsebelték be.

Erre valamennyien felzúdulnak:

— Az nem igaz! Nem maradt pénzünk, a Kerülősközségi vadoláhok mindenünket ellopták. Nem lehetett olyan ébren őrködni, hogy azok éjszaka el ne lopják a betakarított ter-

mésünket. A szemünket is kilopják, oszt nincs aki megvédjen bennünket. Tegnapelőtt este az oláhok kocsin jöttek ide és azt a pár disznót, malacot, ami még itt van, el akarták lopni. De még idejekorán észrevettük és lapátokkal, villákkal, botokkal elláttuk a bajukat. A kocsijukat, lovukat itt tartottuk. Attól félünk, hogy egyszer Kerülőcs egész oláh-sága kijön és éjjel elpusztít valamennyiünket.

A csendőrök, akik hallották ezt, megerősítették a siránkozó alakok előadását. Most Molnár Ferenc öreg gazda vette át a szót:

— A lakásunk nem embernek való. Az asszonyok, a gyerekek örökös nyavalyákat kapnak a földalatti lakásokban. Sokat eltemettünk már itt a kutyának se való gulibák miatt.

Bzután bejártam egy esomé ilyen „lakást”. Uradalmakban a hamis kutyáknak, amelyeket nappal láncon tartanak, szoktak olyan olákat adni. A föld alá ásott gödörben lakik Szanda Gergely, aki 8000 korona ára földet vett Világossytól. Két gyereke a putriban betegen fekszik. A levegő telve van nyavalyát szülő miazmákkal. Ruská György, aki tiz hold földet jegyzett és fizetett ki, ugyanilyen helyen pusztul kis családjával. Gáspár Mihály óiban lakik, pedig 25 hold földje volt. A többi lakások friss vályogból készültek, a tetejük pedig kukoricagóré és a víz folyton becsurog.

— Maguk mennyi pénzt vesztek? — kérdeztem Mád Juliannát.

— Sok ezer pengője volt az uramnak, amikor Amerikából hazajött. Mind odafizettük Világossy urnak. Most megint mehetünk Amerikába, ha ugyan tudunk utiköltséget szerezni. Ott legalább megbecsülik a dolgos embert.

— Hát miért károsodtak?

— Kérem, azt mondták nekünk, hogy a Szelezsán-birtok is a mienk. Az 1800 hold. De az oláh Szelezsán nem ment ki. A termést is ő aratta le. Mink hiába fizettünk...

Most visszatértünk a kastély előtt lévő térségre, ahol ekkor már több mint száz főnyi tömeg hallgatja Momák ügyvédet, aki megmagyarázza nekik, hogy a héten lejön a Leszámitoló Bank titkára, Kann Sándor dr. és ad kölcsön pénzt azoknak, akik elég garanciát nyújtanak arra, hogy a jegyzett földet ki is fizetik.

— Tegnapelőtt azt mondta az ügyvéd ur, — kiáltják a merészebbek — hogy kitétet bennünket.

— Aki nem viseli magát rendesen, azt elhordatjuk innen, — volt a válasz, — de a békés embereknek semmi bántódásuk se lesz. *Asért tavaszig nem kell félni senkinek.*

Ekkor már megérkezett Kolthay Kornél jegyző is, aki kijelentette, hogy a mai nappal a telep zár alá helyezését befejezte és a fölött teljhatalmulag Momák Döme rendelkezik, aki azt tétet ki a telepről, akit akar.

Morgás hallatszott erre:

— Nem kell bennünket kitenni... Elmegyünk mink magunk is, csak adjanak vissza valamit abból a pénzből, amit elvettek tőlünk...

A románok térhódítása.

Most már kétségtelen, hogy a románok kapnak földet a telepből. Ha nem is 4000 holdat, amennyit Suciu János dr. képviselő szeretett volna, de 1800 hold az övéké lesz. Ez az a birtok, amit most Szelezsán János egy román pénzügytérrel támogatásával haszonbérben bír. Szelezsánnak egy héten belül ki kell költözködni a birtokból s ezt azután a Ke-

rülőcs községi románok kapják. Suciu dr. már gyűjtött is pénzt és tárgyalt is a Leszámitoló Bankkal, amelynek titkára e héten ezt is elintézi Kisjenőn.

Nagy Sándor dr. a politikai helyzetéről.

A nagylaki függetlenségi kör ünnöpe.
A kereskedők adója.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 23.

Nagy Sándor dr., a nagylaki kerület országgyűlési képviselője vasárnap délután Nagy lakra érkezett, ahol a nagylaki függetlenségi és nagyvennyolcas kört meglátogatva, választói előtt politikai beszédet tartott.

A képviselő Schaller József dr., a nagylaki kerület függetlenségi pártjának elnöke üdvözölte és kérte, hogy a megjelenteket a külsőben álló nagy politikai kérdésekről, különösen a választói reformról tájékoztassa.

Nagy Sándor dr. élénk érdeklődés kösben tartotta meg beszédét. Választa a politikai helyzetet, azokat az akadályokat, a melyek miatt a koalícióba lépett függetlenségi párt egész programját nem valósíthatja meg, hanem kénytelen azzal beérni, hogy az ország gazdasági erejét és hatalmát gyarapítsa s ezzel előkészítse az időt, a mikor programjának teljes megvalósítására módja lesz. Bzután a választói reform tartalmát ismertette. Hangsúlyozta, hogy a plurális szavazati jogra szükség volt, ha csak azt nem akarták, hogy az ország sorsa az arra meg nem érett elemek kezébe kerüljön, akiket nem akar lekicsinyelni, de a kik a felelősségnek sokkal kisebb mértékével végzek az időt, a mikor programjának teljes megvalósítására módja lesz. Bzután a választói reform tartalmát ismertette. Hangsúlyozta, hogy a plurális szavazati jogra szükség volt, ha csak azt nem akarták, hogy az ország sorsa az arra meg nem érett elemek kezébe kerüljön, akiket nem akar lekicsinyelni, de a kik a felelősségnek sokkal kisebb mértékével végzek az időt, a mikor programjának teljes megvalósítására módja lesz.

Szondy János aradi nyugalmazott tanítóképzői tanár mondott ezután hazafiságtól izzó beszédet, a világtörténelemből való példákkal illusztrálva, hogy a népjogok megfontolatlan kiterjesztése, az arra nem való rétegeknek az intő hatalomba való bevonása mindig végzetes következményeket hozott az illető országra.

Es alkalommal a nagylaki kereskedők is, Mannheim Salamon elnöklésével értekezletet tartottak, amelyen Nagy Sándor dr. képviselőn kívül résztvett Faragó Rázsó, az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesület aradi kerületének titkára is. Az értekezlet a csanádvarmegyei adófelszámolási bizottság határozataival foglalkozott, amely a nagylaki kereskedők adóját szinte kivétel nélkül brutális módon fölemelte. Az értekezlet megütközését fejezte ki, hogy az adófelszámolási bizottság, a polgárok érdekeinek védelmére hivatott testület, az adóteleket oly magas fokban emelte, hogy arra alig lehet példa az országban és elhatározta, hogy a határozatok megváltoztatása iránt a közigazgatási bíróságnál a pauzákat benyújtja.

A német császár intervjuja.

Támadás Anglia ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 23.

Nemcsak Németországnak, hanem egész Európának közvéleményét foglalkoztatja Vilmos német császár intervju ügye, amely Bülow birodalmi kancellárnak majdnem az állásába került.

Ma azután a World című angol lap újabb kivonatot közöl az intervju irataiból, kijelentve, hogy Hale, az intervjuoló hírlapíró maga olvasta azt el és minden sorában helyességét megerősítette. A World szerkesztője becsület-szavára ígérte, hogy az egész dolgot a legnagyobb titokban tartja, de mikor az American című lap az intervju egy részét közölte, a World szerkesztője is feloldva érezte magát a becsületszó alól. Ezek előrebocsátása után a következő szennáció részleteket közöl:

Vilmos császár kijelentette, hogy az angol király két évnél tovább haragudott s res Németországnak Európában elfoglalt nagyhatalmi állása miatt. Azután így folytatta:

— Ha az európai háború elkerülhetlen lesz, szívesen láttnám, ha a háború mentől előbb le-törne, mert már nagyon meguntam a bizonytalanságot. Anglia a transvaali győzelem óta hanyatló félben levő nemzet, a hadjárataiban becstelenül és istentelenül viselkedett. Az Isten igazsága bünteni fogja azt az országot, amelyik így járt el.

Angolországnak Japánnal való szövetségéről a császár így nyilatkozott:

— Az a szövetség a fehér faj ellen irányuló gyalázatos merénylet. E szövetség ellen csak egy mód van és az az, ha Németország és Amerika egyformán és közösen járnak el.

A császár állítólag Németország részére Amerika támogatásért nem kíván egyebet, mint Egyiptomot s e mellett az az eszme is vezérelt, hogy a szent földet a hitetlenek járma alól felszabadítsa.

A beszélgetés végén a császár azt mon-dotta, hogy Zeppelin léghajójának elkészülte nagy előnyt fog biztosítani Németország jövő háborújában. A császárt az egész nemzet hajlandó s vállalkozásában támogatni.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Kedd: Valjünk el, vigjáték. A Saranana ballet-társulat fellépése. (C bérlet.)

Szerda: Virraszt a szerelem, vigjáték. A Saranana ballet-társulat fellépése. (A bérlet.)

Csütörtök: Mongodin ur felesége, vigjáték. A Saranana ballet-társulat fellépése. (B bérlet.)

Péntek: Csókkirály, operett. (C bérlet.)

Szombat: A pénz, szimfonia. Bemutató előadás. (A bérlet.)

* Aradi zeneművészek Debrecenben Heinemann Sándor, a világhírű bariton énekművész Debrecenben nagy monstre hangversenyt rendez, melyen Aradról a kiváló és közkedvelt gordonka művész, Mütttermüller József és neje, M. Lengyel Erzsébet, az aradi zenekonzervatórium igazgatója és tanárnője is cselló számmal szerepelnek meghívás folytán.

* Felolvasás a keleti kérdéssel. Akik nem foglalkoznak is történelmi tanulmányokkal, most kénytelenek érdeklődni az utóbbi évtizedek mozgó történelmi ügye: a keleti kérdés iránt. Az események által napokint táplált érdeklődést fogja kielégíteni a Kölcsey-egyesület december 2-án megtartandó felolvasásán. Krenner Miklós dr., a főreáliskola történelem tanára fogja az izgató aktualitás történelmi előzményeit egy felolvasás keretében összefoglalni. A jövő heti felolvasás tárgyal közt lesz még ne-

nel előadás szocietákkal magyarázatokkal és egy cseregés az aradi névvilág köréből.

Az aradi gyásznapok. Szencsicsék sikerrel mutatta be az Uránia színház hétfőn este Horvát Gusztáv darabját, Az aradi gyásznapokat. A nagy és előkelő közönség néma csendben ügyelte a szerzőt, aki maga olvasta fel művét és nézte a darabhoz készült sikerült felvételeket. A darab rendkívül színes leírásban ismereti a megrázó eseményeket, sorol fel megkapó epizódokat és a közönség érdeklődését mind végig fokozódó éberségben tartja, ellentétben a mindig laposodó ismeretterjesztő darabokkal. A nagyszámú közönség lelkesen megtapsolta a kitűnő szerzőt.

A kivándorlási jutalék.

Lánczy Leó nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 23.

A Cunard Line-nak, Adriának, a Menetjegyirodának és az Idegenforgalmi Vállalatnak, a Pesti Kereskedelmi Banknak kivándorlási üzleteit szellőztette egy interpellációban a képviselőház szombati ülésén, mint azt megirtuk, Hencz Károly. Az interpelláló szerint a Cunard Line átruházta az állammal kötött szerződést az Adriára, az Adria a kivándorlás lebonyolítását szerződésileg ráruházta az Idegenforgalmi Vállalat Részvénytársaságra, röviden Menetjegyirodára. Ezen szerződés alapján az Adria az 1904. évi kivándorlási törvény ellenére minden 12 éven föléli, Fiuméből induló kivándorló után a Menetjegyirodának 18 korona jutalékot és minden 1—2 éves koru kivándorló után 8 korona jutalékot biztosít. A Menetjegyiroda 62 kivándorlási megbízottat működtet az ország területén, akik fölhatják a kivándorlókat. Azonfölül a Menetjegyiroda és a Pesti Kereskedelmi Bank között is van egy megállapodás, amely szerint akár Fiume, akár pedig bármely más északi kikötőn át utazó harmadik osztályu kivándorló után tízezer számot meghaladólag fejenként 7 korona jutalékot biztosít a Menetjegyiroda a Banknak. Tizenkét éven fölülieként és a tizenkét éven aluliaktól három és fél korona jutalékot.

Már az interpelláló képviselő rámutatott arra, hogy az Adriának és a Kereskedelmi Banknak ugyanaz az ember, Lánczy Leó, az elnökgazgatója.

Lánczy Leó főrendiházi tag, aki ellen Hencz interpellációjának közlése alkalmával több lap heves támadást intézett, ma a következő nyilatkozatot teszi közzé:

— A Hencz Károly képviselő ur által a képviselőház szombati ülésén előadott interpellációval kapcsolatban a sajtó néhány orgánuma személyes támadást intéz ellenem. Az interpellációban felvetett kérdések érdemével nem foglalkozom, mert a belügyminiszter ur méltósága beszédének nem akarok elébe vágni, a személyemet ért támadások dolgában pedig meg fogom tenni az illetékes bíróság előtt a megtorló lépéseket.

Lánczy Leó.

Mint lapunk más helyén megirtuk, Andrássy Gyula gróf belügyminiszter szerdán válaszol Hencz Károly interpellációjára.

Vasuti szerencsétlenség a fővárosban.

Egy halott, két súlyos sebesülés.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 23.

A fővárosban ma délután újabb vasuti katasztrófa történt, amely emberáldozattal is járt. Két tehervonat összeütközött, mert a mozdonyvezető a sikos hó miatt nem tudta megállítani a vonatot. Az összeütközés következtében egy fékező meghalt, kettő életveszélyesen, öt pedig könnyebben megsérült.

A szerencsétlenségről budapesti tudósítók ezeket jelenti:

A dunaparti teherpályaudvarnál délután hat óra tájban nagy vasuti katasztrófa történt. A 2241. számú tehervonatnak, amely hevenőt kocsiból állt, délután négy óra ötvenöt perckor kellett volna megérkeznie, a vonat azonban még hat órakor sem érkezett meg. Időközben a pályaudvaron egy póttehervonatot rendestek be a ezért a védjelzőt „megállj”-ra állították. Az érkező tehervonatnak tehát meg kellett volna állnia a védjelző előtt.

Néhány perc múlva hosszu késés után megérkezett a 2241. es tehervonat. A mozdonyvezető látta ugyan a tilos jelzést és idejekorán fékezett is, de a csuszamlós hó miatt a fékek nem működtek kellően s a vonat belerohant a védjelzőn belül veszteglő póttehervonatba.

Az összeütközés hatása rettenetes volt. A kocsik egymásra torlódtak, két vagon lefordult a sínekről és pordorjává tört. Csér József vonatfékező az egyik szerkocsiból kiesett, de oly szerencsétlenül, hogy a vonat alá került, amely teljesen összelapította, úgy hogy a mellkaza betört s a szerencsétlen ember nyomban meghalt. Schneider Kálmán vonatvezető, a ki ugyanabban a kocsiban tartózkodott, koponyatorést szenvedett és több bordája betört. Életveszélyes sérülésekkel szállították a Rókus-kórházba. A tehervonat öt más fékezője jelentéktelenül sérült meg. A vasutigazgatóság vizsgálatot indított.

A sürgősségi indítvány.

Hanyag képviselők.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 23.

Tudvalévő, hogy a Ház mai ülésén nem kezdheték meg a sürgősségi indítvány tárgyalását, mert a sürgősséget kérő ív aláíról közül többen hiányoztak. A függetlenségi párt egyrésze az ülés végeztével nagy felháborodás közepette tárgyalta a folyosón a dolgot.

— Gyalázat, hogy a kormányt csarban hagyták!

Ilyen kifakadásokat lehetett hallani.

Az ülésről a következők távoztak el azok közül, akik az indítványt aláírták: Dániel Tibor, Hainrikffy Antal, Gál Sándor, Nagy Sándor dr., Luby Béla, Illyés Bálint, Wildfeuer Károly, Nagy Ferenc, Csontos Andor, Zboray Miklós és Zichy Aladárgróf, a király személye körül miniszter. Összesen tizenketten, akik közül öt függetlenségi, négy alkotmánypárti és három néppárti. A sürgősségi indítványt holnap újból benyújtják s akkor remélhetőleg sikerülni fog a százötven aláíról együtt tartani.

A függetlenségi pártkörben ma este igen élénk élet volt. Vidékről igen sok képviselő jött fel, akiket táviratilag hívott meg az elnökség

a sürgősségi indítvány megszavazása miatt. Ott volt a pártkörben Apponyi Albert gróf kultuszminiszter is és szemrehányásokat tett a párt ama öt tagjának, akik a sürgősséget indítványt kérő ívet aláírták, de a mai ülésen nem jelentek meg.

Többen vitába bocsátkoztak Apponyival a felett, hogy ők elvben ellene vannak a sürgősségi indítványnak, mire a miniszter hosszasan kifejtette az indítvány szükségét.

A függetlenségi párt elnöksége egyébként a mai nap folyamán a párt összes vidéken tartózkodó tagjait táviratilag hívta fel, hogy a legközelebbi három ülésen teljes számban és pontosan vegyenek részt.

A néppártban nem kedves a hangulat a sürgősségi indítványnak. A párt tagjai szerint a sürgősségre nincsen szükség s ezért valószínű, hogy a holnapi aláírás ívről a néppárt tagjai hiányozni fognak.

Korszakos találmány.

Vasuti katasztrófák meggátlása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 23.

Két magyar ember szeniális találmányt mutatott be ma a fővárosban, előkelő, meghívott közönség előtt. A megjelentek között volt Szemere Miklós országgyűlési képviselő, Zichy Béla gróf, Marza János, Máv. elnökgazgató helyettes, Kotányi Zsigmond és Korányi Frigyes báró is. A kísérletek fényesen sikerültek és a találmány szakértők állítása szerint óriási praktikus jelentőséggel bír.

A találmány lényege a drótnélküli távkapcsoló rendszer és pedig fény, vagy hang segítségével. A feltalálók Klupathy Jenő dr. egyetemi tanár és Berger Krisztián, akik sok évi fáradságos munka után oldották meg a problémát. A bemutató előadást és a kísérleteket Klupathy tanár tartotta. Demonstrálta például, hogy adott jelre kigyult egy villanyos esillár, majd forgásba jött egy propellercsavar, elsült egy puskaporos akna, stb.

A találmány azonkívül a torpedólöveg irányítására is alkalmas. A torpedónaszádról fény sugaralal lehet irányítani a kilőtt torpedót az ellenséges páncélosra olyan formán, hogy a naszad üldözi a mozgó páncélost és addig követi, míg alkalmas távolságból azután a találmány segítségével a löveg a hajót el nem találja.

Másik praktikus alkalmazása a találmánynak az új vasuti jelző berendezésben nyilvánul, amely kizár minden olyan vasuti balesetet, amelyeket a szemafor hibája idéz elő. A jelzőkészülék ugyanis a találmány által olyan konstrukcióju lesz, amely a szemafort mindig úgy irányítja, ahogyan a pálya biztonsága kívánja. De elejét veszi azonkívül ama vasuti baleseteknek is, amelyeknek a lokomotív vezető hanyagsága, vagy felületessége az oka. Ha ugyanis tilos a pálya, akkor vagy a távkapcsoló rendszer segítségével, vagy egy elmésen szerkesztett ütköző révén a mozdonyvezetőt egy, a szemelőtt kigyult villamos láng, a füle mellett megszólaló csengő által figyelmeztet kötelességére, sőt automatikusan működésbe jön a Westinghouse-fék, amely megállítja a vonatot.

A bemutatott kísérletek egytől-egyig kitűnően sikerültek és a találmányra a gyakorlati téren fényes jövő vár.

HIREK.

Ujabb rablómerénylet Vingán.

— Három rabló egy asszony ellen. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 23.

Még a múlt hetekben elkövetett rémes gyilkosság tetteseit sem sikerült kézrekeríteni a nyomozó hatóságoknak s ma már ismét egy nagyobb bűncselekmény hírért kapjuk Vingáról. Egy három tagból álló rablóbanda az esti órákban a község legélénkebb utcáján behatolt egy gazdag bolgár kertész házába. A szobában találták a kertész feleségét, pénzt követeltek tőle. Ez megtagadta s a három suhanc neki esett az asszonynak. Fojtogatni kezdték, de ez kitudta magát szabadítani a kezükből. A lármára az utcán járók figyelmessé lettek, betörték az ablakot, majd behatoltak a szobába. Mielőtt azonban elfoghatták volna a rablókat, ezek a kerten keresztül elmenekültek.

Este hét óra tájban történt a vakmerő rablási kísérlet. *Paulov* Döméné, vingai bolgár kertész neje egyedül tartózkodott a főutcán lévő házában utcai szobájában. Férje egy dísznórra ment s csak éjjel volt hazatérendő. Az asszony épen lefeküdni készült, mikor hirtelen föltáruult a szoba ajtaja s azon három suhanc lépett be.

— Hol van *Paulov* ur — szolt a kellemetlen látogatók egyike.

— Nincs itthon, válaszolta remegve az asszony.

— Akkor adja elő maga a pénzt, de gyorsan, mert nincs időnk nekünk, még ma nagy utat kell tenni. Ellenállás nem használ, mert fegyver is van nálunk.

*Paulov*né megtagadta a rablók felszólítását. Kettlen feléje közeledtek, hogy megragadják és lefognák, a harmadik a szekrényhez lépett s azt feszítővassal próbálta feltörni. Az asszony, aki hatalmas termetű, erős testalkatú nő, az egyik rablót úgy lökte mellbe, hogy az megtántorodott. A másiknak azonban sikerült *Paulov*nét torkon ragadnia. Már fojtogatni kezdte, mikor a szoba utcai ablakának üvegtáblái csörömpölve hullottak a szobába. A dulakodás közt keletkezett lármára figyelmessé lett járókelők törték be. A rablók látva, hogy segítség érkezik, a szobából kiugrottak s a ház végében lévő kerten át menekültek el.

A csendőrség azonnal üldözőbe vette őket.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 24 én az időjárás: éjjeli fagy. havazás.

— Az akadémia új másodelnöke. *Budapestről* jelentik: A magyar tudományos akadémia ma délutáni ülésén az elhunyt *Than* Károly helyébe *Wartha* Vince műegyetemi tanárt választotta meg másodelnökének.

— A Westinghouse részvénytársaság megalakulása. *Kunz* József, az amerikai Westinghouse-cég magyarországi megbízottja, mint azt megírtuk. Párisban időzik, hogy az ottani igazgatóságnál eloszlassa azokat a nehézségeket, amelyeket ez az aradi Westinghouse-gyár alakulása elé gördített. *Kunz*nak sikerült meggyőznie az igazgatóságot az aradi vállalkozás életképességéről s ma délelőtt azt sürgönyöztette *Variassy* Lajos polgármesternek, hogy vasárnap délelőtt tíz órakor Aradon

alakuló közgyűlést tartanak az alapító részvényesek.

— Diákzavargás Bécsben. *Bécsből* táviratozzák: Az egyetem aulájában ma nagy verekedés volt az olasz és német diákok között. A botrány úgy kezdődött, hogy egy olasz diák beszédet intézett társaihoz, mire a német diákok nagy lármában törtek ki s botokkal megtámadták az olaszokat. Ezek revolvért rántottak és nyolc tíz lövést tettek a németekre, akik közül kettlen súlyosan megsebesültek. Harminc olasz diák a botlítások következtében könnyebb sérülést szenvedett. A rendőrség a főkapun nem tudott behatolni, hogy a diákokat az aulából kiszorítsa, mert ezek annyian voltak, hogy a bájratot teljesen eltorlaszolták. Végre egy mellékkapun a rendőrök behatoltak az aulába és kiszorították a diákokat. Számos letartóztatás történt.

— A vingai gyilkosok nyomában? A temesvári vasúti állomás közönsége vasárnap este izgalmas jelenetnek volt a nézője. A vingai csendőrség értesítette a temesvári rendőrséget, hogy az esti vasúttal két egyén érkezik meg, akik a vingai gyilkosságban való részességgel vannak gyanúsítva. A temesvári rendőrség több tisztje és legénye kivonult a peronra és a leszálló utasokat szemügyre vette, akik közül a kapott személyleírás alapján kettőt letartóztattak. Az egyik munkáskülsőjű, a másik azonban uri ruhát viselő ember. Mindkettő hevesen tiltakozott a letartóztatás ellen s mikor az állomáson vallasni kezdték őket, mindent tagadtak, sőt azt mondták, hogy életükben se voltak Vingán. A temesvári rendőrség azonban bekísérte őket s egyelőre letartóztatva tartja mindkettejüket.

— A Polónyi—Lengyel pör. *Budapestről* táviratozzák: A Polónyi—Lengyel-féle nagy sajtópör aktái ma érkeztek le a kurlától a büntető-törvényszékhez. Az íratokat *Kiss* dr. vizsgálóbírónak adták ki hogy a legfelsőbb bíróság által kívánt irányban egészítse ki a vizsgálót. Az ügyesség csupán a vizsgálat befejezése után fog nyilatkozni, vállalja-e a vád képviselőt, vagy nem.

— Ongyilkos pártelnök. *Rozsnyóról* táviratozzák: *Farkas* Jenő, a rozsnyói függetlenségi pártelnöke kilencvenhárom éves korában agyonlőtte magát. Ongyilkossága okáról hozzátartozóinak levelet írt, amelyben azt mondja, hogy teher már neki az élet és önként megy a halálba.

— Elsülyedt uszályhajó. *Nagybecskerekéről* táviratozzák: *Rudolfsgnade*n mellett, a Tisza torkolatánál egy uszályhajó összes matrózaival együtt elsülyedt. Három matróz a vízbe fullt.

— Birói vizsga. *Sedll* Lajos dr., az aradi törvényszék jegyzőjének karának tehetséges tagja, *Sedll* Ernő aradi postafőnök fia kitűnő sikerrel tette le a birói vizsgát a bírővizsgáló bizottság előtt Budapesten.

— Kilenc év előtti gyilkosság felderítése. *Tornaalfáról* írják: Az 1899. év télen *Béja* községben *Babos* István zeóri pásztor és fia szomszédjukkal, *Oláh* Mihályval agyonverték *Csolti* Ferenc kovácslegényt, aki elrabolta két birkájukat. A holtestet a határban egy árokba rejtették el. *Béja* és *Zsór* községekben majdnem mindenki tudta a gyilkosságról, mindazonáltal nem tettek feljelentést a gyilkosok ellen, mert azok állandó rémületben tartották a községek lakosait. Ezóta 9 év telt el. A napokban *Lenárd* csendőrmester, akit csak napokban helyestek át *Zsóra*, meghallotta, hogy

évekkel ezelőtt egy *Csolti* nevű kovácslegény eltűnt. Utána járt a dolognak és csakhamar letartóztatta *Id. Babos* és *Oláh*, akik tettüket be is vallották. *Id. Babos* ez idő szerint fogháiban van. A hatóság elrendelte a holtest exhumálását.

— Vidéki városok pótdólya. A magyar városok között a jövő 1909. évre legkevesebb pótdólya *Debrecen* városnak lesz, amennyiben a fedezetlen hiány 18 százalék pótdólt igényel. *Pécsnek*, amelynek 48 982 lakosa van, 1909. évben 60 százalék lesz a pótdólya, *Kassának* 50%, míg *Győrnek* 28,980 lakosság mellett 50, *Aradnak* 56,260 lakosság mellett 78, *Temesvárnak* 63,083 lakosság mellett 80 százalék pótdólya, csak hogy itt tudnunk kell, hogy *Temesvár* birtokának egy jó részét eladta s csak ez alapon szállott le a pótdólya. *Szegednek* 102 991 lakossága mellett 50, míg *Hódmezővásárhelynek*, melynek 60,883 lélekszámból áll a lakossága, 66. *Marosvásárhelynek* 19,523 lélekszám mellett 68, *Szatmárnak* 26,881 lakosság mellett 66, *Ujvidéknek* 29 246 lakosság mellett 65, *Bajának* 20,361 létszám mellett 70 és *Selmecbányának* 12 százalék a pótdólya.

— Utcai inzultus. Kínos botrány történt ma este hat órakor a *Dák* *Ferenc*-utcában. *Paál* Jóbót, az *Arad* és *Vidéke* munkatársát megtámadta *Tóth* Béla volt ügyvédi írnok s a kezében lévő revolver agyával többször föbfutott át, amelynél kapujában ott állt *Schmitt* Sándor ügyvéd. *Schmitt* gyorsan beengedte az írnokat. *Paál* Jóbó utána rohant és be akart menni a házába, de *Schmitt* nem engedte. A megtámadott hírlapíró könnyű testi sérülés és életveszélyes fenyegetés címén *Tóth* ellen feljelentést tett a rendőrségen, amely egyébként hivatalból is megindította az írnek ellen az eljárásat közcsend elleni kihágás címén. *Tóth* támadásának az volt az oka, hogy *Paál* egy cikkben megírta róla, hogy sikasztás miatt feljelentették. Mindenesetre különös dolog, hogy ha valaki egy cikk által sértve érzi magát, nem elégszik meg azszal, hogy feljelentést az illetőt sajtó útján elkövetett rágalmáért, hanem utcai inzultussal vesz magának elégtételt.

— Kétszer megszökött rabló. *Petrossényből* jelentik: Nov. 2 én *Kohn* Lázár itteni kereskedőnél rendkívül vakmerő betörést követtek el. A rablók értéktárgyakat, órákat, készpénzt és dohányt raboltak és asután az éj sötétjében elmenekültek. Megállapították, hogy a rablást csakis egy már hetek óta a környéken fosztogató horvát emberekből álló rablóbanda követelhette el. *Kovács* csendőrmesternek több napi utánjárás után sikerült a rablók egyikét *Puján* községben elfogni. Megvasalt állapotban *Mercurra* szállította foglyát, aki azonban egy őrzelten pillanatban pokoll ügyességgel ledobta magáról a bilincseket és megszökött. A csendőrök azonnal üldözőbe vették és csak több nap fáradtságos üldözés után sikerült a rablót újból elfogni. Vasra verve szállították *Petrossénybe*, ahol a csendőrmester szobájában a vasághoz láncolták. Miközben az őrmester megírta jelentését, *Orlica* Pudge, az a rabló neve, ismét kiszabadította magát és a nyitott ablakon átugorva, eltűnt. Ujabb üldözés vette kezdetét, amely azonban mindeddig nem vezetett a vakmerő rabló elfogatására.

— Gyilkosságra felbujtó tanító. *Lugosról* jelentik: A múlt hó folyamán *Szászán* (*Krassószőrény* megye) községben a korcsmában az ablakon át lelőtték az ottani állami erdőőrt, aki nyomban meghalt. A vizsgálat annakidején megindult, de csak most vezetett eredményre. A büntett elkövetésével gyanúsított két szászányi lakos most került kézre, akik asután

bevallották, hogy a gyilkosságra a számanyi görög keleti felekezeti iskola tanítéja, Petrescu János bízta fel őket, aki régi haragosa volt az erdőőrnek és a gyilkosság napján is volt köztük szóváltás. Petrescut a tettesekkel együtt a lugosi kir. törvényszékhez szállították.

— **Ügyvédek véd- és dacszövetsége.** Tíz debreceni fiatal ügyvédről van ebben a szomorú megvalósult történetben szó. Tíz fiatal ügyvédről, akik még nem kaptak esődöt. A tíz fiatal ügyvéd úgy érezték, hogy egész fiatalágát eltöltheti a csődvárosban, mert sok az eskimó-ügyvéd és kevés a foka-esőd és ügyvédemlékezet óta nem kapott fiatal ügyvéd zsiros esődöt. Az ügyvédi krónika szerint fiatal ügyvéd csak olyan időközben szokott jó esőhöz jutni, mint amilyen időközben szokták megtartani a nagy költők születésének százéves évfordulóját, ami tudvaleg nem fordul elő minden hónapban egyszer. A tíz fiatal ügyvéd tehát elhatározta, hogy véd-csőd-szövetséget köt. Ha tiszójuk körül valamelyik esőhöz jut, annak a hasznát testvériesen megosztotzkodnak. Ez nem csak anyagi szempontból előnyös, hanem egészségi szempontból is. Tudniillik a dolog úgy áll, hogy ha egy ügyvéd zsiros esőhöz jut, ez igen árt a többi ügyvéd egészségének. Már most a tíz fiatal ügyvéd úgy spekulált, ha megkötik a véd-csőd-szövetséget, tízedrész annyi kár éri az egészségüket, mert bármelyikükre eső esőd balzsam lesz mind a tíz szívére. Így született meg a véd-csőd-szövetség. Ámde ekkor egyik ügyvéd felvetette:

— Uraim, a véd-csőd-szövetség kevés. Egy kollégámmal megesezt, hogy egy csődön csak egy korona 35 fillér haszna volt, sőt tovább megyek. Egy másik kollégám busásan ráfizetett egy esődjére. Azt javasolom tehát, hogy kössünk dacszövetséget is a rossz esődök ellen. Ha valamelyikünk olyan esődöt kap, amelyikre rá kell fizetni, tizünk között osszuk fel a kárt.

Igy is történt. A tíz fiatal ügyvéd megkötötte a véd- és dacszövetséget és azóta több bizalommal várják a zsiros esődöket és kisebb félelemmel a rossz esődöket . . .

— **Felkórem azt a tisztelt urat, aki vasárnap éjjel a Központi Szálloda éttermében tévedésként kicserélte a keménykalapot, amelyben Seb. K. monogram és a Meisl és Adler cég reklámjelzése van, sziveskedjék az étterem személyzeténél visszacserélni. Schuik Kálmán.**

— **Az aradi Hitelbank és Takarékpénztár Részvénytársaság (Szlacsné uca 6.) állandó bevételek után hat százalékos betétkamatot fizet betételeinek; ezen intézet azért fizethet nagyobb betéti kamatot a többi intézetnél, mert a betéteket az újonnan felállított zálogháza által nagyobb hozammal gyümölcsözteszheti. Ajánljuk ennél fogva mindenkinek, hogy pénzét ezen a takarékpénztárnál helyezze el. Az intézet a betéteket felmondás nélkül fizeti vissza.**

— **Tulzsfolt raktár miatt elegáns női táskák és más bőrúruk mélyen leszállított árban és mindenféle kókus lábtörők, fürdő gyékények, parquetta kefék és más háztartási áruk, pipere és illatszerek nagy választékban kaphatók Hegedűs Gyula kefe, pipere és illatszere üzletében, Arad, Andrássy-tér 15.**

3411

— **Likör aromák kitűnő likőrök előállítására; — házilag — Vojtek és Weisznál.** 191

EGYESÜLETI ÉLET.

Az oltáregyesület megalakulása.

— *As aradi katolikusok ünnepe.* —

— *As Aradi Közlöny tudósítójától.* —

Arad, november 23.

As aradi katolikus hívőknek valóságos ünnepnapja volt tegnap, mikor közel egy évi buzgólkodás után megalakult az *Aradi Oltáregyesület*. A múlt télen *Lakatos Ottó* dr. minorita rendfőnök volt az, aki lelkes hittel indította meg az akciókat az egyesület megalakítása érdekében. A kibontott zászló követőkre talált és vasárnap délután megtörtént az *Oltáregyesület végleges megalakulása*.

Dá után négy órakor nyitotta meg az alakuló közgyűlést özvegy *Hauser Károlyné* nagyszámu és előkelő közönség jelenlétében. *Lakatos Ottó* dr. ismertette ezután több mint egy óra hosszat tartott magasszónyás beszédében az egyesület célját. Elmondotta beszédében, hogy Aradra jövet az itteni katolikus hívők között *szomorúan kellett tapasztalnia a hitélet teljes elhanyagolását*. Az aradi közönség — ugye mond — nem törődik vallása legfontosabb, legszentebb dolgaival sem s elhanyagolja az oltári szentség imádatát is. Megfigyelte több alkalommal, hogy esküvő alatt, midőn a templomban kitétek az oltári szentséget, a közönség mintegy tüntetőleg háttal fordítva annak, a női ruhákat bírálta. Es ellen az állapot ellen küzdeni kell és erre a nagy erkölcsi hivatást teljesítő feladatra alakult meg az *Oltáregyesület*.

Lakatos dr. ismertette ezután az egyesület programját. Vasárnaponként fél 10 órakor az egyesület tagjai részére külön istentisztelet lesz a minorita templomban. Felvetette ezután a *munkadélutánok* eszméjét. Minden hét csütörtökének délutánján a polgári leányiskola egyik termébe össze fogja hívni a tagokat és különféle kézi munka közben vallási és erkölcsi tárgyakról eszmecsere-t fognak folytatni. Javasolta ezután az örökimádás meghonosítását. Ha az egyesületnek lesz annyi tagja, ahány óra van egy hónapban, akkor mindegyik tag havonta egy meghatározott órában a reá jutó imát fogja mondani. Felolvasta ezután *Csernoch János* temesvári püspöknek hozzá intézett levelét, melyben a püspök jóváhagyja az egyesület alapszabályait és működésükre isteni áldását kérve, kijelenti, hogy kész örömmel elfogadja a fővédnökséget. *Károlyi Gyuláné* grófnének özvegy *Hauserné*hez intézett levelét olvasta fel ezután a rendfőnök. Gróf *Károlyné* tudatja e levélben, hogy sz. egyesület védnökségét elfogadja.

A közgyűlésen megjelentek ezután egyhangú lelkesedéssel kimondották az egyesület megalakulását, elfogadták az alapszabályokat és megválasztották a tisztikart s a hatvan tagú választmányt. Védnök: *Bíró Albert*, igazgató: *Lakatos Ottó*, rendfőnök, elnök özv. *Hauser Károlyné*, alelnökök: *Boros Boriska*, *Boros Ju zsin*, *Lócs Rozsóné*, dr. *Schartner Sándorné*, jegyző: *Drescher Gizella*, titkár: *Lengyel Gyula dr.*, pénztáros: *Hoffman Antal*, ellenőr: *Buja Sándor*, számvizsgálók: *Reicher Károly*, *Kosztika Emil*, *Angels Mátyas*.

Lakatos Ottó rendfőnök végül felhívta az egyesület tagjainak figyelmét a 25-én és azután folytatólag minden szerdán 5-6 óráig tartandó felolvasó estélyre is, melyre számos előkelő egyházi és világi iré és zeneművész nyert meg. Ezzel az alakuló közgyűlést özv. *Hauser Károlyné* elnökő berekesztette.

As oltáregyesület felolvasó estélyei az iparistület dísztermében minden héten szerdán este 5 órakor tartatnak meg változatos műsorral. Az első estély már most szerdán lesz, amikor is *Glattfelder Gyula* dr. egyetemi tanár az egyháznak társadalmat átalakító erejéről és *Farkas Edit*, a nőnek a modera társadalomban elfoglalt helyéről tart előadást. A felolvasások között *Weichart Auróra* éneklő *Gluck* és *Pergolesi Ariáját*, *Newlin* „Románca” és *Tosul* „Imáját”, *Müttermüller* *Lengyel Ersi* zongorakíséretével. A következő estélyek előadói lesznek *Fischer Colbrle Ágost* kassai püspök, *Mary Engelbert* dr. tanker. kir. főigazgató, *Schlichta Margit* és *Lvva Sári* uröl-

gyek, *Monay Ferenc* dr. rendi titkár, *Szemlér Ferenc* főgimnáziumi tanár stb. Az estélyeknek belépő-díjuk nincs, de tekintettel az oltáregyesület nagy kiadásaira, az önkéntes adományok számára persely lesz felállítva.

(*) **A Benoldgyár rendkívüli közgyűlése.** Az Aradi Magyar Benold gáz részvénytársaság tegnap délelőtt tartotta rendkívüli közgyűlést az arad csanádi egyesült vasutak palotájának dísztermében. A közgyűlés egyedüli tárgya *Révész Adolf* lemondása folytán megüresedésbe jött igazgatósági tagsági állás betöltése volt. *Sármacegy Endre* elnök megnyitván a közgyűlést, előadja, hogy *Révész Adolf* nagy elfoglaltsága következtében leköszönt igazgatói tiszttségéről s ennek folytán kell most a megüresedésbe jött állást betölteni. Sajnálatainak rédtől kifejezést, hogy az igazgatóság egy buszó tagjától kénytelen megválni. Arra kéri *Révészt*, hogy a vállalatot továbbra is tartsa meg jóindulatában. *Lászy Ottó*, a vállalat igazgatója ekkor ajánlatba hozta, hogy új igazgatóvá *Sáchenyi Viktor* gróf választassék meg, mire a rendkívüli közgyűlés egyhangú lelkesedéssel a megüresedésbe jött igazgatói tiszttséget *Sáchenyi Viktor* gróffal töltötte be. A közgyűlés egy üd-öz-ő táviratban hozta tudomására *Sáchenyi Viktor* grófnak igazgatóvá történő megválasztását, melyet ő a legnagyobb örömmel el is fogadott.

(*) **Az aradi képző- és iparművészeti társulat választmányi ülése.** Az aradi képző és iparművészeti társulat 1908. évi november hó 25 én (szerdán) délután 5 órakor az aradi kereskedők körének első emeleti nagytermében (Saabadságtér 7. szám) választmányi ülést tart, a következő tárgysorozattal: Legutóbbi választmányi ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. Előterjesztés a karácsonyi kiállítás rendezése tárgyában. Beszámolás az ablak és erkélypályásai jutalmak eredményéről. A számvizsgáló bizottság jelentése a pénztárviszgalatról. Megüresedett választmányi tagsági hely betöltése választás útján. Új tagok felvétele. Pénztáros jelentése. Egyéb indítványok.

TARKASÁGOK.

(A nagylaki timár.) A közönség ismeri annak az óvatos szerkesztőnek esetét, akit *Vajda János*, a nagy költő írásában csúfította. Megesett, hogy *Vajda* ennek a lapnak tárcát írt. A tárcában többek között ez a sor állott: „*Íszik, mint a kefekötő*.” A szerkesztő elolvassa a kéziratot s ennél a mondatnál megáll. Kitelefonál a kiadóhivatalba:

— Mondja, *Simon*, van nekünk kefekötő előfizetőnk?

Az igazgató utána néz és válaszol:

— Van, kettő.

A szerkesztő erre kihuzza a mondatot s fölébe írja: „*Íszik, mint a föld.*”

Erre az esetre emlékeztetett, bár egészen más kép sült el, egy epizód, amely vasárnap délután Nagylakon történt. *Szondy János*, az aradi tanítóképző nyugalmazott tanára, aki *Nagy Sándor* drt politikai útjain el szokta kísérni, ez alkalommal is gyújtó beszédet tartott, amelyben a történelem demagógjait bélyegezte meg:

— Volt például Athénben egy mocskos száju timár . . .

Erre a szóra csöndes derűtség terjedt szét. Az elnök összehuzta a szeméit s a jelenlevők valamennyien egy emberre néztek. *Szondy János* nem vett semmit se észre s befejezte a szónoklatot. Az összejövetel után mondja neki *Nagy Sándor*:

— Az istenért *János*, mit tettél velem! . . . Hiszen a legjobb híveim egyike egy timár és ez épen ott volt, mikor a timárról beszéltél . . .

(Az új szerkesztő.) Nagyon rosszul állt a szónája egy kis vidéki hetilapnak, egymás után hagyták el az előfizetők, mint a súlyedő hajót a patká-

A kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.

Természetes vasmentes savanyvíz.

Kapható ásványvízkezelőudvarban vagy a Salgó-Lépcső Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfsplatz.

nyok. A kiadó kétségbeesetten kísérte meg mindent, irányt változtatott a lokális politikában, egy szenzációs bűnügyi regényt kösölt folytatásokban, leszá-
llította a lap előfizetési árát, de mindez hiába volt, a prenumeránsok száma nem szaporodott, sőt vesze-
delmesen kezdett csökkenni.

Ekkor a kiadó elcsapta a régi szerkesztőt és újat fogadott fel egy csupaszájú, nagyhangu fia-
talember.

Mikor az újdonsült szerkesztő nevével a lap először megjelent, a fiatalember nagy büszkén pótlált fel és alá a városka korzóján a az ismerősei köszö-
nését csak félvállról fogadta. Sétája közben találko-
zott egy uriemberrel, aki sajnálkozva említette, mi-
lyen kár, hogy a lap megszűnik.

— De kérem, — hűledezett az új szerkesztő — a lap nem fog megszűnni, sőt új eszmék szol-
gálatába szegődött és diadalmasan halad előre. Hát nem méltóztatott látni, hogy a mai számon szer-
kesztő gyanánt az én nevem jelent meg?

— Láttam bizony, — válaszolt az ötletes uri-
ember. De ez épen olyan, mint amikor a nagybeteg házánál megjelenik — a temetésrendelő.

Az anyatejtől

elválasztott gyermekek gyorsan kövérednek, erősekké és rózsás színűekké válnak, ha a táp-
láló SCOTT-féle Emulsiót szedik. 5816

A gyermekek szeretik és könnyen emésztik.

SCOTT-féle Emulsiót.

Az Emulsió várt-
lényül a SCOTT-
féle módszer véd-
jegyét — a halászt
— kérjük ügye-
lembe venni.

Orvosok és bábák az egész föld
kerekségén állandóan ajánlják a

SCOTT-féle Emulsiót,

mert ismerik azokat a kiváló ered-
ményeket, amelyek a SCOTT-féle
Emulsió nyomán keletkeznek.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 30 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Biró és Ügyvéd afférje. Néhány nappal
előtt Schmitt Sándor dr. aradi ügyvédnek egy
polgári perben tárgyalása volt Horváth János
járásbírónál. A bíró az ítélet hozatalával egy-
idejűleg megállapította az ügyvédi költségeket.
Schmitt az összeget keveselte s e miatt heve-
sen összehozálkozott a bíróval. Horváth járás-
bíró az ügyvéd ellen most fegyelmi feljelentést
tett az aradi ügyvédi kamaránál, Schmitt pedig
jelentést tett az ügyről az igazságügyminisz-
ternek.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

A gabonaárak emelkedése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 23.

A rendellenes időjárás ismét magas ára-
kat juttat felszínre.

A mai nap az áprilisi busa 18 kor. 10 fillér,
az októberi busa 11 kor. 88 fillérrel zárult,
az irányzat továbbra is szállárnak mutatkozik.
És talán míg a kereskedő a magas áraknak
örvend, a gánda a jövő évi termést látja kockán
forogni és busul.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 23.

20 ezer mm. 5—10 fillérrel magasabb.

As árak 50 kilométerenként emelkedve:

	Dél	2 órai
	zárlat	zárlat
Busza áprilisa . . .	13.01—13.02	13.09—13.10
Fangori májusa . . .	7.58—7.59	7.58—7.59
Busza áprilisa . . .	11.—11.01	10.95—10.96

Zab áprilisa . . . 8.71—8.72 8.71—8.72

Busza 1908. októberre 11.25—11.26 11.37—11.38

Zárul 5 órakor.

Osztók hitelrészvény . . . 624 50

Magyar hitelrészvény . . . 728 75

Közúti vasút részvény . . . 583.—

IDEGENEK ARADON.

— November 23. —

Fehér Kereszt szálloda. Wott Jakab utazó
Bécs. — Lippovits Lajos utazó Budapest. — Brüh
Miksa utazó Budapest. — Vetter Miklós utazó Ós-
csanád. — Reisinger Mátyás gyáros Miltics. —
Pécs Jakab utazó Bécs. — Stern Mór utazó kereskedő
Bécs. — Welt Maurer utazó Bécs. — Gutmann
Paul utazó Bécs. — Kriszhaber Lajos utazó és neje
Halas. — Engel Ármán utazó Bécs. — Végman
Ferenc dr. ügyvéd Szeged. — Dents Géza keres-
kedő Gyulafehérvár.

Központi szálloda. Lövinger Dávid utazó Uj-
vidék. — Deutsch Simon utazó Bécs. — Hafner Fe-
renc utazó Bécs. — Salberstein Leó utazó Bécs. —
Tenner Armin utazó Budapest. — Olverer Máyer
utazó Budapest. — Egan Károly mérnök Budapest.
— Bied Antal ügynök Szabadka. — Kádár Imre
utazó Budapest. — Kim Gyula utazó Rozsahely.
— Vámos Dávid tűzérőnkéntes Temesvár. — Ga-
darin János dr. ügyvéd Lugos. — Fischer Simon
utazó Budapest. — Wertes Mór malomtulajdonos
Zombolya. — Baranes Károly ügynök Budapest. —
Fried Ferenc utazó Budapest.

Vass szálloda Mangra Vazul vikarius Lugos.
— Lindenbaum Zeigmond utazó Budapest. — Pol-
lák Ignác utazó Budapest. — Berger József utazó
Bécs. — Klein Zeigmond utazó Bécs. — Henrik
Félix utazó Berlin. — Rak Ernő utazó Budapest. —
Kovács Sándor kereskedő Bánhegyes. — Mihálka
Ferenc utazó Budapest.

Pannónia szálloda. Pollák Károly ékszerész
Bécs. — Szvidrási István kereskedő Csanádapálya.
— Kardos Ignác kereskedő Mezőhegyes. — Wotso-
nits Béla jegyző Kispereg. — Daniel Miklós al-
jegyző Paulis. — Spielmann Mihály utazó Buda-
pest. — Lofkevits Armin nyomdász Arad.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1908. évi november hó 24-én:

C) bérlet.

C) bérlet.

„Saranana“

berlini nagy ballet-társaság vendégjátéka.

Fellépnek:

Perella Elza, Czigler Kamilla, Hrabovszki Nina, Lótsz Er-
nesztina, Krpátha Elza, Robitsek Róza, Khekok Berta,
Petrószki Tóni, Petrarka Mária, Kütner Paula.

Műsor I. rész:

Lovas négyes. Spanyol köpenytánc. Cigány tánc. Villany
csillag tánc.

Műsor II. rész:

Tándér keringő. Gavotte szülő. Nagy balletkar. Más ka-
rangjáték.

B Z Z B L:

Váljunk el.

Vígjáték 3 felvonásban. Írták: Sardou Viktor és Najas E.
Fordította: Fáy J. Béla.

SZEMÉLYEK:

Prunelles	Szendrey M.	Valfontaine	Kőrössy Juci.
Cyprienne	Novák Irén.	Lusignan	Benkőné P.
Ademár	Delli Lajos.	Bafordin	Kulcsár L.
Clavignac	Várnai Jenő.	Josephine	Zalai Margit.
Briohnéné	Kun Irén.	Joseph	Faludi K.

Kendete este 7 óra föl órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1908. november hó 24-én kedden:

Tizennégy szenzációs mozgófénykép.

1. Bdes teher. Humoros. — 2. A jósnő. Életkép. — 3.
Jancsi idomít. Kacagató. — 4. Különös esernyő. Látvá-
nyosság. — 5. Kerestetik egy hú kutya. Bohózat. — 6.
Hullafosztogatók a háboruban. Szenzáció. — 7. Labdázó
kutya. Kacagató. — 8. Ujvidék látképe. Természet után.
— 9. Karácsony est. Megható. — 10. Az üldözött rend-
őrség. Bohózat. — 11. Megható szerelem. Életkép. — 12.
Fizetésképtelen vendégek. Kacagató. — 13. Tragikus es-
külvő. Dráma. — 14. Ló és automobilverseny. Sportkép.

Előadások: Este 5 órától 11 óráig.

Minden előadás alatt katonasene játszik. — Csúszás.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Permetező javítások elfogadtatnák

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyúk

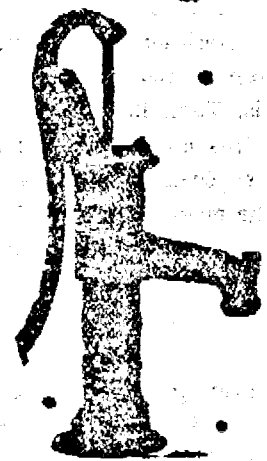
és hozzá való legjobb minőségű
gummi csövek legolcsóbb gyár-
árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó
cseppig kifolyik, a szőlő magvak,
héjak és egyéb tisztatlanságok
azonnal továbbittatnak, ezáltal a sziv-
vattyu nem romlik és a bori nem
ronthatja, a gépezet jó működé-
sért 8 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Kész-
geknek legalkalmasabb,
mert homokos és sáros víz hasz-
nálásánál sem tagadják meg a
szolgálatot, — a gép jó működé-
sért 8 évi jótállás (ingyen javítás),
hozza való országos egységes csav-
varok és a legjobb minőségű belső

gummirozott
kendercsövek
a legolcsóbb
árban

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és
jobbak, mint
bármely bel-
s vagy külföldi
gyárban.

Hönig-Otto

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő
és szivattyu készítő. 354

Arad, Rákóczi-utca 27

Aki

zamatos, igen finom
Rumot akar készíteni,
vegyen 30 fillérért egy
üveg 271

Rumkivonatot.

Ebből a rajta levő uta-
sítás szerint pár perc
alatt 1 liter finom thea
rumot készíthet.

Kizárólagos raktár:

Földes Kelemen

gyógyszerésznél.

A bánesdi körjegyzőségénél

a jegyzői teendőkhöz
járás, józan életű, havi
60 korona fizetés, mo-
sás és ágyneműn kívül
teljes ellátásban ré-
szesülő

nőtlen fiatalember

azonnali belépéssel

alkalmazást nyer.

Körjegyző.

4731—1908. sz.

Eladási és szállítási hirdetmény.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménésbirtok igazgatóságának hivatalos helyiségében folyó év december hó 16-ik napján délelőtt 10 órakor a birtokon hizlalt sertések után származó hus, továbbá vészen át nem ment sovány süldő sertés farkák és szopós bárányok eladására, nemkülönbén a mezőhegyesi ménésbirtok és a palánkai csikótelep szükségletére szállítandó pörkölt szalonna beszerzésére zárt írásbeli ajánlatok alapján versenytárgyalás fog tartatni.

Eladásra kerül: 330 drb. hizott sertés után származó hus, 450 drb. szopós bárány, 1200 drb. öt farkában elhelyezett egy éves sovány süldő sertés.

Beszerzésre kerül a mezőhegyesi ménésbirtok részére:

500 mtm. oldalankint 40 kg. sulyu pörkölt szalonna

300 mtm. oldalankint 30 kg. sulyu pörkölt szalonna,

a palánkai csikótelep részére:

180 mtm. oldalankint 40 kg. sulyu pörkölt szalonna.

Ajánlattevők felhivatnak, hogy az egy koronás bélyeggel és a részletes feltételekben kitüntetett bánatpénzzel ellátott, sajátkezüleg aláírt zárt ajánlatokat az egyes csoportoknak megfelelő felirással jelezve, legkésőbb folyó évi december hó 16-ik napjának délelőtt 10 óráig a mezőhegyesi m. kir. ménésbirtok igazgatóságához nyujtsák be, később érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ugy az eladási, mint a szállítási részletes feltételek a földmivvelésügyi miniszteriumban a gazdasági Főigazgatónál (IV. 1. ügyosztály) valamint a mezőhegyesi ménésbirtok igazgatóságánál megszerezhetők és kívánatra megküldetnek.

Budapest, 1908. évi november hó.

3609 Mezőhegyesi m. kir. állami ménésbirtok igazgatósága.

5704—1908. bjh.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága által 8382/223—1897. sz. a alkotott és kormányhatóságilag jóváhagyott, a „cselédme-nedékház“ létesítéséről, a nő cselédek jutalmazásáról szóló szabályren-delet 4. §-a értelmében minden év, tehát a folyó 1908. végével is „cselédjutalom“ címén 400 koronát tevő 3 díj, és pedig I. 200 kor., II. 100 kor., III. 100 kor. lesz az arra érdemes cselédek részére kiadandó.

Ezen jutalomdíjak elnyerése iránt pályázhatnak 18 életévet be-töltött jó és hűséges magaviseletű, havi vagy évi bér mellett szolgáló helybéli vagy idegen illetőségű nő cselédek, kik kizárólag vagy főleg a házbeli vagy a család egyes tagjainak szolgálatában Arad szab. kir. város törvényhatósági területén egy helyen és egy folytában legkeve-sebb 3 éven át gazdájuk meglegedésére szolgálnak, erkölcsileg kifo-gás alá nem esnek és a cselédbeiratási díjakat pontosan megfizették.

Azon cselédekre nézve, kik a beiratási díjfizetését elrendelő sza-bályrendelet életbelépte előtti, vagyis 1882. év előtt léptek szolgálatba s azóta változatlanul mindig egy helyen szolgálnak, a beiratási díj feltétele alól kivételnek.

A jutalomdíjban már részesült cselédnek újabb pályázata esetén a korábbi jutalmazását megelőző szolgálati ideje be nem számítható. A szolgálati idő tartamába beszámítandó az az idő is, melyet a cse-léd oly szolgálatban töltött el, a mely szolgálat a cseléd tartó elhalálo-zása miatt szünetelt meg. A díjak kiosztásának alapjául a szolgálati idő nagysága vétetik; elsőbbségben azok részesülnek tehát, kik: 1. egy helyen leghuzamosabb ideig szolgáltak, 2. egyenlő minőség esetén ösz-szes szolgálati idejüket véve Aradon legrégebben szolgálnak. — Juta-lemdíj elnyerése végett minden év december első napjától 15 napjáig tartozik a cseléd gazdája vagy a gazda szonya által kiállított bizo-nyítvány, cselédkönyve és születési anyakönyvi kivonata bemutatása mellett a kapitányi hivatalnál személyesen jelentkezni, ahol ez iránt való kérelme jegyzőkönyvbe vétetni fog. A személyesen jelentkezett cseléd a kívánt okmányok mellékleteivel kérelmét írásban is benyujt-hatja. Később és időelőtt beérkezett kérvények visszautasítottatni fognak. Ha valamely évben a jutalmak egészben vagy részben pályázók hiá-nyában vagy egyéb okok miatt ki nem adhatók, a fennmaradt juta-lomdíjak a következő évben kerülnek kiosztás alá.

Arad, 1908. évi november hó 17-én.

Sariot, Közpályás.

Magyar kir. államvasutak.

Téli menetrend.

Helyettes 1908. évi október hó 1-től.

Table with columns for Budapest-Arad, Arad-Budapest, and various stations like Budapest kpu., Kőbánya felső p. u., Rákóczi, Maglód, Gyömrő, Mező, Sily-Sáp, Tápió-Szeeső, Tápió-Káta, Tápió-Szele, Tápió-Györgye, Újváras, Szolnok, Szajol, Pusztá-Tenyé, Pusztá-Pó, Mesztar, Gyoma, Mezőberény, Békés-Földvár, Békés-Únaha, Kigyós, Kátgyháza, Országot, Bánhidai major, Lókőháza, Kurics, Sofronya, Arad.

Table with columns for Arad-Budapest, Budapest-Arad, and various stations like Arad, Sofronya, Kurics, Lókőháza, Bánhidai major, Országot, Kátgyháza, Kigyós, Békés-Únaha, Békés-Földvár, Mezőberény, Gyoma, Mesztar, Pusztá-Pó, Pusztá-Tenyé, Szajol, Szolnok, Újváras, Tápió-Györgye, Tápió-Szele, Nagy-Káta, Tápió-Szeeső, Sily-Sáp, Mende, Gyömrő, Maglód, Rákóczi, Kőbánya fel. p. u., Budapest k. p. u.

Table with columns for Arad-Temesvár-Jászszékes-Arad, Temesvár-Jászszékes-Arad, and various stations like Arad, Új-Arad, Németh-Ságh, Vinga, Orczyfalva, Merczfalva, Szt.-András, Temesvár-Jr., Temesvár, Arad.

Table with columns for Tüvis-Arad, Arad-Tüvis, and various stations like Tüvis ind., Új-Fehér, Alvincz, Szarvaskő, Pálki, Dáva, M.-Ilye, Zám, Soborsin, Berzova, Konop, Milye-O., M.-Ráda, Baracská, O-Paulis, Szent-Méhes, Mondaik, Glogovac, Arad.

Table with columns for Arad-Tüvis, Tüvis-Arad, and various stations like Arad ind., Glogovac, Csicsér, Szent-Méhes, O-Paulis, Paulis, Baracská, M.-Ráda, Milye-O., Konop, Berzova, Soborsin, Mar.-Ilye, Dáva, Pálki, Szarvaskő, Alvincz, Új-Fehér, Tüvis.

(Külföldi nem díjaztatik.)

APRO HIRDETÉSEK.

A. V. A.

Főpostán leveled van.

Kitűnő

jó minőségű hegyi bor nagyobb mennyiségben kapható Jánossy János urnál Arad, Lahner György-utca 7/a. 3580

Legjobb francia divattlap

a „La Toilette Moderne”. Ára számonként 1 kor. 20 fill. Kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésben Arad, Weitzer János-u. 201

Keresek

egy ügyes segédet vegyeskereskedésembe december elsejei belépésre. Brandeiss Henrik, Simánd. 3599

Iroda gyakornoki

állást keresek szerény feltételekkel. Ajánlatot főposta „Iroda gyakornok” jelígre kérek. 3611

Ügyes segéd,

ki a fűszer, vas- és rövidáru szakmában jártas, vidéki üzletbe felvétetik. Ajánlatokat fizetési igény megjelölésével, „Ügyes” jelige alatt a kiadóhivatal továbbít. 3596

Üzleti könyvek:

strazák másolókönyvek stb. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése. Ugyanott egy jó Meidinger-kályha eladó. 3161

Új cipő raktár! Tartós munka!

Ha szép és tartós cipőt óhajt, úgy forduljon bizalommal

Weisz Márton

uri és női cipészhez,

Arad, Deák Ferenc-utca 4. szám,

ahol mindennemű saját készítésű uri, női, és gyermek cipők állandóan raktáron vannak s a lehető legjutányosabb árért beszerezhetők.

Megrendelések ugyanott a legpontosabban készülnek.

Egy próba vásárlás, illetve rendelés mindenkit meg fog győzni erről. 3616

Vidéki megrendelések gyorsan eszközöltetnek.

Olcsó árak! Pontos kiszolgálás!

Női kalap divat szalon!

Van szorongás a nagyérdemű hölgyközönség b. tudomására hozni, hogy válogatói találat

modeljeim

az őszi és téli szezonra megérkeztek.

Dusan fölszerelt raktáram által abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy egy a legkényesebb, mint a legzserényebb igényeket tudom elégíteni. Számos látogatásért esd. 3261

Grünblatt Antónia

Arad, Szabadság-tér 11., 1. em. (a Glück huszárokkal egy házban.)

Búzáskalapok a legelővidebb idő alatt elkészülnek

75—1908. végren. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíró 1908. évi Sp. V. 182/3. számú végzése következtében Simon Jenő ügyvéd, aradi lakos javára. végrehajtást szenvedett ellen 365 K. 32 f. s jár. erejéig 1908. évi október hó 13-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 617 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: kádák és tejeskannák stb. nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a világosi kir. járásbíró 1908. évi V. 508/2. sz. végzése folytán 365 K. 32 f. tökekövetelés, ennek 1908. évi július hó 7. napjától járó 5% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 88 korona 64 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Ujfazekasvarsánd községben, a tejszövetkezet helyiségében leendő megtartására 1908. évi december hó 1. napjának d. u. 1/3 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c 102. §. értelmében ezek javára is elrendel- tetik.

Kelt Világos, 1908. évi november hó 16. napján.

Thuránszky Sándor, kir. jbr. végrehajtó.

3608

Kész butor eladás!

Ajánlom a n. é. közönségnek kitűnő minőségű, modern

butoraimat

és olyanok készítésére jutányos ár mellet vállalkozom. 3610

Varga József,

asztalos mester

Arad, Kápolna-u. 6. b.

Telefon 688.
FISCHER ÁRMIN

szobafestő és mázó

Vörösmarthy-utca 3.

A legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig elvállal munkákat úgy helyben, mint vidéken. 1905

Szővet, barchet, flannell

és mindenféle téli áruk remek választékban

Hoffmann Sándor

Arad, Színház-épület. Vidékre mintákat készséggel küldök.

POROSZ és MAGYAR KÖSZÉN

KOKSZ (PIRSZÉN)

blombázott zsákokban,

ROSTÁLT BÜKK-FASZÉN

házhoz szállítva legolcsóbban kapható.

ALTMANN EDE-nél

Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarkán.

Telefon 46.

451

Telefon 46.

491—1908. gsz.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága 31194—695—1908. sz. határozatával az Aradon, a Maros folyón átvezető fajármes hid javítását 35768 korona összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munka kivitelének biztosítása céljából 1908. évi december hó 3. napjának d. e. 10 óráját zárt ajánlati versenytárgyalás határidejéül kitűzték.

A versenyezni óhajtókat felhívjuk, hogy a fentebbi munka végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az általános feltételekben előirt 5% bánatpénz letételét igazoló, Arad sz. kir. városi pézartári nyugtával ellátott zárt, szabályszerűen kialakított ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 10 óráig Arad sz. kir. város gazdasági székéhez nyujtsák be. Az elkészett ajánlatokat nem vesszük figyelembe.

A munka a szerződés megkötése után azonnal átadatik és a munka átadásának az erről felvett jkvben kitüntetett napjától számított 5 hó alatt befejezendő.

A szóban forgó munkára vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek az Aradvárosi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Vállalkozók tartoznak ajánlataikhoz mellékelni részletes ajánlati költségvetésükbe az általuk kívánt egységárakat és az azoknak megfelelő költségösszegeket számokkal az ajánlati költségvetés végösszegét pedig úgy számokkal, mint betűvel világosan kiírni. Az építéshez csupán hazai építési anyagok és hazai munkaerők alkalmazhatók.

Az ajánlattevők tartoznak ajánlataikban részletesen kijelenteni, hogy a szükséges anyagokat honnan fogják beszerezni és hogy a munkálatoknál hazai szakerőket és munkásokat fognak alkalmazni és végre, hogy a nm. m. kir. kereskedelemügyi miniszterium által kiadott „Közszállítási szabályrendelet” rendelkezéseinek magokat mindenben alávetik.

A versenytárgyaláson ajánlattevők, vagy igazolt képviselői jelen lehetnek.

A város tanácsa fentartja magának azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson.

Az ajánlatok szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt, sértetlen borítékban helyezendők el, közvetlenül vagy posta útján a városi gazdasági széknel (városház, 104. sz szoba) nyujtandók be.

Ajánlattevők ajánlataikra mindaddig kötelezettségben maradnak, míg a városi tanács azok el, vagy el nem fogadása iránt nem határoz.

A versenyzőknek, kik Arad sz. kir. város részére munkálatokat még nem tesitettek: vállalati képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával tartoznak igazolni, hova székhelyük szerint tartoznak.

Arad, 1908. évi november hó 16.

A gazdasági szék.

Valódi OROSZ ÉS CHINAI TEÁK.

Legfinomabb

1331

ANGOL RUMOK.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomtatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyárának festékével.

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer János-utca 2. sz.

— Városi és megyei telefon szám 455. —